

5.

Kyrkliga institutioner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkliga institutioner.

Den högsta kyrkliga styrelsen i Stockholm utövas af Stockholms stads konsistorium, som utgöres af stadens ordinarie kyrkoherdar i de territoriella församlingarna samt i tyska och finska församlingarna med kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, kallad »pastor primarius», som ordinarie preses. Årkebiskopen fungerar även, när han så vill, som »förmäste preses» vid sidan om pastor primarius, och för årkebiskopen skall och, »när så omtränger, räkenskap göras, och till honom de saker af konsistorium refereras, som hans censur behöva». I dessa bestämmelser, liksom där, att årkebiskopen är ledamot af direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk, och att domkapitlet i Uppsala prövar den tyske kyrkoherdens »rättroghet», torde de enda nu kvarvarande spårerna efter Stockholms forna avhängighet af årkestiftet vara att finna. Stockholm är därför att betrakta såsom ett i realiteten självständigt stift med pastor primarius såsom styresman och biskops vederlike. Han har självskrivnen plats i kyrkomötet, rätt och plikt att utöva uppsikt öfver alla stadens församlingar, dess kyrkoherdar och övriga prästmän samt att giva venia concionandi (tillåtelse att predika); enligt instruktionen af den 16 december 1668 är han »skolornas inspector jämte andra som vederbör», varjämte folkskollärarinneseminarier lyder under konsistoriet, i någon ringa mån även folkskolorna. Däremot äger han icke rätt att inviga präster och här icke biskopliga insignier. Beträffande pastor primarius' tillsättning se nedan.

Vid sidan af Stockholms stads konsistorium finnes även ett annat, kungl. hovkonsistorium (consistorium aulicum). Detta anses hava blivit inrättat i sammanhang med den af regeringen den 20 december 1662 utfärdade »Ordning, varefter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta». Dess ännu i huvudsak gällande instruktion är af den 28 juni 1681. Under hovkonsistorium lyda utom hovförsamlingen (med hovpredikanten) huvudstadens garnisonsförsamlingar. I hovkonsistorium är överhovpredikanten preses och har till bisittare de nämnda garnisonsförsamlingarnas pastorer, även som slottspastorn. (Se vidare sid. 337.)

Varje församling äger att för vårdan af kyrkans angelägenheter samt vissa ärenden rörande folkskola och församlingsbibliotek sammanträda å kyrkostämman med kyrkoherden till överläggning och beslut, varvid kyrkoherden, såvida ej annorlunda särskilt förordnas, är ordförande. Rättighet att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut tillkommer varje inom församlingen mantalsskrivnen man eller kvinna, som är medlem af svenska kyrkan och vid val af stadsfullmäktige har rösträtt (se sid. 42) samt i avseende å påförda utskylder till församlingen, vilka förfallit till betalning under de tre sist-

förflutna kalenderåren, icke häftat för utskylder för flera än två af dessa år. Två ordinarie stämmor skola årligen hållas, den ena före maj månads utgång för ekonomiska angelägenheter, den andra före november månads utgång för val till vissa befattningar. De kyrkliga ärenden, som till avgörande å kyrkostämmas företagas, skola förut vara vederbörligen beredda af kyrkorådet eller särskilt utsedda personer. Vissa ärenden, som kräva skyndsam behandling, samt val kunna dock avgöras utan föregående beredning.¹⁾

Kyrkorådet tillkommer, förutom beredandet af ärenden till kyrkostämman samt verkställandet af dess beslut, att vaka öfver efterlevnaden af gällande författningar rörande religionens och sedernas vård, att förvalta medel, som blivit ställda under dess vård, och att i öfrigt vårda kyrkans angelägenheter. Kyrkoherden är självskrivnen ordförande i kyrkorådet. Övriga ledamöter utses af församlingen å kyrkostämman till ett antal icke understigande fyra och för en tid af två år. Kyrkovärden väljas för samma tid af kyrkorådet bland dess ledamöter.

Eventuellt uppkommande frågor, som röra flera församlingar, skola avgöras af för varje fall tillsatta delegerade.

Till prästerlig tjänst i Stockholm kunna sökande anmäla sig från hela riket (i övriga delar af landet är befodringsrätten i regel begränsad till resp. stift). Konsistoriet prövar de sökandes behörighet och uppför på förslag de tre, som främst anses böra komma i fråga till tjänstens erhållande. Vid tillsättning af kyrkoherdetjänst gäller därjämte, att, därest församlingen vid frågodagsförrättning med erforderlig majoritet uttalar sig för kallande af fjärde provpredikant, jämväl denne skall — såvida han af konsistoriet prövas behörig till tjänsten — uppföras å förslaget. Inom det sålunda upprättade förslaget förrättas därefter val af församlingen.

Rösträtt vid prästval tillkommer envar, som inom församlingen äger att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut (se ovan). Varje röstberättigad äger en röst, och rösträtt må i stadsförsamling endast utövas af den, som personligen finner sig vid valtillfället.

Den som vid val till prästerlig befattning, där fjärde provpredikant ej kallats, erhållit de flesta rösterna skall af konsistoriet erhålla fullmakt å tjänsten. Vid kyrkoherdeval, där fjärde

¹⁾ Betänkande med förslag ang. fakultativt införande af representativt system inom den kyrkliga kommunen har i februari 1923 avgivits af inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga. Enligt förslaget skola kyrkofullmäktige utses i de kommuner, där kyrkostämman härom fattar beslut.

provpredikant förekommer, äger kungl. maj:t till tjänsten utnämna en av de å förslaget uppförda. Därest icke någon av de föreslagna erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna eller ej minst en femtedel av de röstberättigade deltagit i omröstningen, äger kungl. maj:t utnämna antingen en av de å förslaget upptagna eller ock annan präst, som jämlikt § 43 i lagen om tillsättning av prästerliga tjänster äger rätt att utom förslag direkt hos kungl. maj:t söka kyrkoherdetjänst.

Jämlikt kungl. kung. den 10 dec. 1920 gälla särskilda bestämmelser rörande tillsättande av kyrkoherde- och komministerbefattningarna i Storkyrkoförsamlingen, Maria och Högalids församlingar samt beträffande komministerbefattningarna i Klara, Jakobs, Johannes, Katarina, Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar. Vid tillsättande av nämnda kyrkoherdebefattningar äger vederbörande församling med enkel majoritet kalla ett obegränsat antal provpredikanter. Mellan dem, som mottagit kallelse och av konsistoriet prövat behöriga att uppföras å förslag till kyrkoherdetjänst, äger därefter val rum. De tre, som vid valet erhållit de flesta rösterna, skola av konsistoriet uppföras å förslag, varefter kungl. maj:t äger utnämna en av de sålunda å förslag uppförda. Vid tillsättande av de nämnda komministerbefattningarna äga resp. församlingar kalla en fjärde provpredikant, vilken jämte de av konsistoriet föreslagna skall uppföras å förslag. Den som vid valet erhåller de flesta rösterna, skall av konsistoriet erhålla fullmakt å tjänsten. För finska och tyska församlingarna gälla särskilda privilegier.

Vad beträffar ledighet vid regementspastorsbeställning, föreslår regementschefen hos kungl. maj:t den av de sökande, regementschefen önskar skola vinna kungl. maj:ts avseende. Regementspastorsbeställningar tillsättas tillsvidare endast på förordnande för obestämd tid.

Många mindre prästsysslor vid offentliga inrättningar utses av vederbörande myndigheter. Samfundet Pro fide et christianismo äger rätt att tillsätta några prästerliga kateketer i huvudstaden med uppgift att biträda församlingarnas prästerskap vid konfirmationsundervisningen. Innehavarna räkna prästerliga tjänsteår och avlönas av samfundet med bidrag av församlingarna.

För prästerskapet i Stockholms stads territoriella församlingar hava genom kungl. resolutioner den 26 april 1918 (för Bromma församling), 30 juni 1920 (för Brännkyrka församling) och 20 juni 1924 (för övriga församlingar) nya lönerogleringar fastställt jämlikt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 dec. 1910. Dessa lönerogleringar äga tillämpning under tjugo år, d. v. s. för Bromma församling t. o. m. den 30 april 1939, för Brännkyrka församling t. o. m. den 30 april 1941, för Storkyrkoförsamlingen samt Katarina och Sofia församlingar t. o. m. den 30 april 1946 samt

för övriga territoriella församlingar t. o. m. den 30 april 1945. Därest den kyrkliga indelningen beträffande Bromma, Brännkyrka, Johannes, Katarina eller Matteus församlingar under lönerogleringsperioden ändras, skola de för dessa församlingar fastställda lönerogleringarna ej gälla längre, an till dess sådant beslut går i verkställighet.

Lagar m. m. Kungl. förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863, med ändringar den 22 maj 1891, 16 juni 1905, 12 juli 1907, 29 juni och 16 okt. 1908, 1 juni 1912, 14 aug. 1914, 25 juni 1917, 24 maj och 23 dec. 1918, 7 mars 1919 och 30 juni 1920 samt 16 maj, 3 och 20 juni 1924. Kungl. förordning ang. ordnande av prästerskapets i de territoriella församlingarna i Stockholm avlöning den 1 nov. 1872. Lag ang. tillsättning av prästerliga tjänster den 9 dec. 1910, med ändringar den 20 juni 1918 och 10 dec. 1920. Kungl. stadga ang. prästval den 9 dec. 1910, med ändring den 10 dec. 1920. Kungl. kung. den 9 dec. 1910 med vissa föreskrifter ang. vad som bör iakttagas vid ledighet i prästerlig tjänst samt ansökning till sådan tjänst, med ändring den 29 aug. 1921. Kungl. kung. ang. särskild ordning vid tillsättning av vissa prästerliga tjänster den 10 dec. 1920. Lag ang. reglering av prästerskapets avlöning den 9 dec. 1910, med ändringar den 19 nov. 1920 och 21 nov. 1925. Kungl. resolutioner den 26 april 1918, 30 juni 1920 och 20 juni 1924 ang. lönerogleringar för prästerskapet i huvudstadens territoriella församlingar. Kungl. kung. den 20 juni 1924 om tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster m. m. Kungl. kung. den 20 juni 1924 ang. dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, med ändring den 12 juni 1925.

Stockholms stads konsistorium med därunder hörande församlingar.

Stockholms stads konsistorium består av ärkebiskopen som preses, när han är tillstädes, pastor i Storkyrkoförsamlingen (pastor primarius) såsom ordinarie preses samt kyrkoherdarna i Stockholms övriga territoriella pastorat och i tyska och finska församlingarna som ledamöter.

Under Stockholms stads konsistorium lyda dels huvudstadens 18 territoriella församlingar, dels tvenne nationella församlingar, tyska och finska församlingarna. En del allmänna inrättningar, som förut bildat icke territoriella församlingar, ingå numera sedan den 15 oktober 1910 i respektive territorialförsamlingar (jfr vidare nedan).

Angående församlingar av främmande trosbekännare se sid. 339.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Instruktioner. Kungl. instruktion den 16 dec. 1668 (med ändringar) för pastor primarius och konsistoriet. Kungl. förordning den 11 febr. 1687 huru med rättegång uti domkapitlen förhållas skall.

Stadskonsistorium.

Expedition: Storkyrkan, St.; t. 38 08; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12 f. m.; sessionstid: varannan tisdag kl. 1 e. m. (sommarmånaderna var tredje fredag kl. 1 e. m.).

Stockholms stads prästerskap lydde till en början under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala. När Stockholms konsistorium upp- rättades är ovisst, men detsamma omnämnes i en urkund från år 1442. Det utgjordes 1593 av pastor primarius vid Storkyrkan, församlingarnas kyrkoherdar och »rector scholæ». I kungl. förordning om rättegången i domkapitlet den 11 februari 1687 förordnades, att ärkebiskopen skulle vara »preses primarius» och kyrkoherden i Storkyrkan preses. Enligt gammal hävd har tidigare kyrkoherden i Klara varit vice preses. Gustav I lär hava ämnat göra Stockholm med närbelägna församlingar till eget stift, ett liknande förslag väcktes på 1700-talet, men kom aldrig till verkställighet. Enligt konsistorii beslut den 11 juni 1915 intaga dess ledamöter med undantag av pastor primarius plats efter dagen för inträdet i konsistorium.¹⁾

Förnämste preses.

Ärkebiskopen (självskr.).

Ordinarie preses.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (självskr.).

Konsistorii assessorer.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde i Katarina förs.
Eklund, K. A., kyrkoherde i Maria förs.
Montell, V., kyrkoherde i finska förs.
Larsson, C. V., kyrkoherde i Kungsholms förs.
Hallberg, H. E., kyrkoherde i Gustav Vasa förs.
Öhman, K., kyrkoherde i Johannes förs.
Källander, A. J., kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.
Hasselrot, C. R., kyrkoherde i Adolf Fredriks förs.
Berglund, A. A. T., kyrkoherde i Matteus förs.
Lindskog, H. J., kyrkoherde i Brännkyrka förs.
Bengtson, H. G. V., kyrkoherde i Oscars förs.
Svensson, M. T. K., kyrkoherde i Bromma förs.
Klefbeck, E. A., kyrkoherde i Sofia förs.
Bokander, H. G. E., kyrkoherde i Klara förs.
Ohly, C. E. W., kyrkoherde i tyska förs.
Andræ, S. E. J., kyrkoherde i Jakobs förs.
Lindgren, J., kyrkoherde i Engelbrekts förs.
Nilsson, N. U., kyrkoherde i Högalids förs.
Folkard-Holmgren, J. P., kyrkoherde i S:t Görans förs.

¹⁾ Väckt fråga om ev. omorganisation av konsistoriet är f. n. beroende på kungl. maj:ts prövning.

Konsistorienotarie.

Vakant, tff. Sahlin, E. C.

Ett manligt biträde, ett kvinnligt biträde, en vaktmästare.

Kyrkliga socialrådet för Stockholm.

Stockholms stads konsistorium beslöt den 2 febr. 1926 att tillsätta ett kyrkligt socialråd för Stockholm, med huvudsaklig uppgift att hjälpa och taga hand om kvinnlig ungdom i åldern 15—18 år, som på grund av dålig omgivning eller av andra orsaker löper fara att komma på villovägar. Rådet har anställt en syster, som har att i angivet syfte verka bland de unga. Rådet har för avsikt att söka åvägabringa samarbete med de övriga institutioner, som verka på ifrågavarande område, främst barnavårdsnämnden (sid. 181) samt därjämte frälsningsarmén (sid. 306), Vita bandet (sid. 306) och Unga kvinnors värn.

Socialrådet skall vidare genom anordnande av föredrag i församlingarna söka väcka och vidmakthålla det kristligt-sociala intresset i huvudstaden.

Rådets ledamöter.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, ordf.; Pauli, Ebba H., fröken; von Rosen, f. Tamm, Maria, grevinna; Ström, T. W., socialsekreterare i diakonistyrelsen (se nedan).
Sekreterare: Ström, T. W. (se ovan).

Storkyrkoförsamlingen.

(St Nikolai.)

Expedition: Stortorget 1, St.; t. 162, Norr 23 66 (expeditionstiden); 35 88 (kyrkoherdens tjänsterum); expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt (utom juni—aug.) helgfria fredagsaftnar 7—8. Aldre kyrkoarkivet, i Storkyrkan: måndagar 11,30—12,30 samt i särskilda fall efter hänvändelse till pastorsexpeditionen.

Storkyrkoförsamlingen, den äldsta av Stockholms församlingar, har ursprungligen omfattat Stadsholmen och holmarna i Norrström (nuvarande Helgeandsholmen), vartill efter reformationen även kommit nuv. Riddarholmen. Den senare utgjorde emellertid åren 1666—1807 en självständig församling, till vilken av staden inom broarna jämväl hörde området väster om nuvarande Stora Nygatan, och som 1663—1784 hade Bromma församling till annex. Helgeandsholmen åter delades sedermera mellan Klara och Jakobs församlingar, men har 1906 åter lagts till Storkyrkoförsamlingen. Till denna hörde som annex åren 1529—1636 och 1668—1671 även Solna (under den förra perioden med nuv. Kungsholmen och Bromma) samt åren 1636—1668 Lovö. Storkyrkan torde hava grundlagts av Birger Jarl omkring år 1260. Den har åren 1902—1910 undergått genomgripande reparations- och ändringsarbeten.

Stat år 1926. Utgifter: 174,984:22 kr.; inkomster: 59,662:59 kr.

Utdelivering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 38 öre, till prästerskapets avlöning 6 öre och till skolkassan 5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 10,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning m. m. (se nedan), fri bostad med värme; såsom konsistoriets preses ersättning för mistad kronotonde (för eckl.-året 1925/26) 6,774:40 kr. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning m. m. (se nedan), fri bostad, bränsleersättning 600 kr.; ersättning för mistad kronotonde (för eckl.-året 1925/26) 1,974:60 kr. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., fyllnadsersättning m. m. (se nedan). Kyrkonotarie: personligt arvode 1,000 kr., som arkivföreståndare 250 kr. Kyrkokassör: lön 2,300 kr., från donationsfond 1,000 kr. Klockare: lön 2,500 kr., tre ålders-tillägg, vardera å 500 kr., fri bostad, bränsleersättning 400 kr. Organist: lön 2,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Maskinist och portvakt: lön 2,450 kr., två personliga ålderstillägg, vardera å 250 kr., för särskilda bestyr 200 kr., fri bostad med värme. Kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 250 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dels dyrtidstillägg enligt av kungl. majt och riksdagen fastställda grunder, dels ock av kyrkostämman beslutade fyllnadsersättningar och rörliga lönetillägg å tillsammans 11,300 kr. Till församlingens övriga befattningshavare — med undantag för kyrkokassörens avlöning av donationsmedel — utgår dels fasta tillägg å $33\frac{1}{3}$ % av avlöningsbeloppen, dels rörliga tillägg å avlöningsbeloppen och de fasta tilläggen enligt samma grunder, som gälla för stadens befattningshavare.

Församlingens kyrkoråd.

Widner, N., kyrkoherde, pastor primarius, självskr. ordf. (se nedan); ***Brandel**, R. A., komminister; **Creutz**, J. W., assuransdirektör; **Eklund**, J. M., fabrikör, kyrkovärd; ***Hellström**, L. G., grosshandlare; **Leuhusen**, F. W. O., frih., riddarhussekreterare, kyrkovärd; **Lindkvist**, K. M., elektriker; ***Thulin**, P. G. N., generalkonsul; ***Winberg**, K. A., förste vaktmästare. *Suppleanter:* ***Bergenzorn**, J. A., källarmästare; **Dahl**, E. M. K., grosshandlare; **Hedström**, A. E., källarmästare; **Nilsson**, A. E., glas-mästare; ***Petersson**, L. K., hamnarbetare; ***Strömbäck**, R. P. E., affärsföreståndare; **Thurnell**, S. S. A., kontorist.

Kyrkonotarie och arkivföreståndare. **Gyllensvärd**, G. V., f. d. registrator; t. Söder 3 08.

Kyrkokassör.

Malmgren, O. W.; expedition: Stortorget 1, n. b.,

St.; mottagning: tisdagar 12—1 och första helgfria vardagen i varje månad 12—1 (under juni—aug. den 1 och 15 i månaden, resp. närmast följande helgfria vardag, 12—1).

Kyrkl. in-stitutioner.

Församlingens skolråd.

Se sid. 165.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 165.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Löfström, K. A., riksbanksrevisor; **Nilsson**, C. R., hamnarbetare; **Rylander**, C. G., specerihandlare.

Suppleanter: **Mårtensson**, J. L., materialföreltare; **Petersson**, P. A., grosshandlare; **Svensson**, D., kontorsvaktmästare.

För skolrådet.

Nilsson, C. R., hamnarbetare; **Palmér**, F. L., målarmästare; **Winberg**, K. A., förste vaktmästare.

Suppleanter: **Konow**, J. A. W., prakt. läkare; **Olsson**, A. E., hamnarbetare.

Kyrkoherde.

Widner, N., pastor primarius.

Komministrar.

Mörner, A. K.; **Brandel**, R. A.

Ständig adjunkt.

Welinder, N. J.

Klockare.

Johnson, C. G.

Organist.

Wikander, D.

Kantor.

Lambère, C. L.

Diakonissa.

(Skomakaregatan 30, St.; t. Norr 30 90; mottagningstid: alla vardagar 8,30—9,30 f. m.)

Jonsson, H. K. (Kerstin).

Kyrkovaktmästare.

(Skomakaregatan 30, St.; t. Norr 31 07.) **Fastin**, G. A.

En maskinist och portvakt.

Klara församling.

Expedition: **Brunkebergsgatan 10, C.; t. 86 23, Norr 8 69; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 7—8 e. m.**

På den plats, där det av Magnus Ladulås år 1280 grundade, av Gustav Vasa 1527 nedrivna, S:ta Clara kloster legat, byggdes under Johan III:s

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** tid, sannolikt 1572—1576, Klara kyrka. Vid en eldsvåda 1751 nedbrann kyrkan men började omedelbart återuppbyggas, så att den redan 1753 kunde invigas på nytt. Kyrkan har under år 1907 undergått en genomgripande reparation. Ursprungligen tjänstgjorde kyrkan som gudstjänstlokal för hela Normalm. År 1643, då Jakobs kyrka blivit färdig, skedde emellertid en delning, så att trakten öster om Brunkeberg lades till denna kyrka, medan Klara kyrka blev gudstjänstlokal för Normalm väster om Brunkeberg jämte nuvarande Kungsholmen. År 1671 blev Kungsholmen emellertid avskedd till egen församling och år 1773 avskeddades den norra delen av församlingen till Adolf Fredriks församling. Breda församling utgjorde annex till Klara under åren 1624—1663. Fr. o. m. år 1925 har med Klara församling införlivats den öster om Klara sjö belägna delen av Kungsholms församling.

Stat år 1926. Utgifter: 194,523 kr.; inkomster: 102,000 kr.

Utdelning pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 8 öre, till prästerskapets avlöning 7 öre och till folkskolan 2 öre. Dessutom extra utdelning för år 1926: till dyrtidstillägg 2 öre samt till församlingsbiblioteket 1 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 14,900 kr. per år, fri bostad. Komminister: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 10,130 kr. per år, fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., dessutom hyresersättning 1,500 kr. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Bokförare: lön 2,500 kr., två personliga lönetillägg, vardera å 500 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 3,500 kr., tre personliga lönetillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 2,500 kr., tre personliga lönetillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,400 kr., ersättning för städning 1,200 kr., fri bostad och värme. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder och till övriga befattningshavare rörligt tillägg i huvudsaklig överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Blom,** A. P. R., byggnadsingenjör, kyrkovård; ***Dahlén,** G. S., tandläkare; ***Edberg,** K. T., snickarmästare; ***Magnusson,** A. E., byggmästare, stadsfullm., kyrkovård och kassaförvaltare; **Rinman,** E. B., chefredaktör, stadsfullm.; ***Söderberg,** F. F. V.,

fil. d.r.; **Törnberg,** A. O. Oson, förste reparatör; en vakant.

Kyrkonotarie.

Romare, P. B., aktuarie; t. 771 50.
En bokförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 341.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 329.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Dahlström, J. F. A., maskinist; **Martin,** L. G. M., advokat; **Nyholm,** H., direktör.
Suppleanter: **Asplund,** E. M., prakt. läkare; **Nyström,** G. M., faktor.

För skolrådet.

Falk, H. A., handlande; **Pettersson,** P. G., fastighetsägare; **Stenberg,** C. V., köpman.
Suppleanter: **Svensson,** A. V. T., köpman; **Dahlström,** J. F. A., maskinist.

Kyrkoherde.

Bokander, H. G. E.

Komminister.

Bratt, E. J.

Ständig adjunkt.

Werner, A. I.

Klockare och kyrkofogde.

Lidström, C. A. R.

Organist.

Johanson, M. S.

Kantor.

Vakant, t.f. **Wiberg,** C. A.

Diakonissa.

(Klara östra kyrkogata 8, C.; t. Norr 111 50; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—11 f. m.)

Hansson, Ingeborg.

Kyrkovaktmästare.

Strandberg, B. F. N.

Kungsholms församling.

(Ulrika Eleonora.)

Expedition: Parmmätaregatan 3, C.; t. 338 16; expeditionstid: vardagar: 10—11 f. m. samt t. v. helgfria fredagar 7,30—8,30 e. m.

Hittillsvarande Kungsholms församling lydde ursprungligen under Solna, hörde jämte denna till

Storkyrkoförsamlingen under åren 1529—1536 och kom 1643 till Klara församling. År 1671 skildes Kungsholmen från Klara och bildade egen församling med Solna som annex 1671—1685. På den nuvarande kyrkans plats lades 1673 grunden till den nya församlingens kyrka. En provisorisk träkyrka, som uppbyggts redan året förut, uppbrenn 1679, varefter gudstjänster hölls i ett hus vid Hantverkargatan. Bygandet av kyrkan gick nämligen till följd av församlingens fattigdom och ringa invånarantal (1672 blott 193 personer) synnerligen långsamt; först 1688 kunde kyrkan invigas och uppkallades efter dåvarande drottningen Ulrika Eleonora. Fullständigt färdigbyggt blev kyrkan först 1757 och tornet först 1813.

Fr. o. m. den 1 jan. 1925 har av Kungsholms församling dess västra del utbrutits för att bilda en egen församling, St Görans församling (se nedan), samt dess öster om Klara sjö belägna del överflyttats till Klara församling.

Kungsholms och St Görans församlingar skola dock tills vidare hava gemensam ekonomi, under samfällid förvaltning av kyrkoråden och skolråden i de båda församlingarna, i vilket förenade kyrkoråd, respektive skolråd, Stockholms stads konsistorium har att förordna en av kyrkoherdarna att vara ordförande.

Stat år 1926 (gemensam för Kungsholms och St Görans församlingar). Utgifter: 336,520: 32 kr.; inkomster: 21,060 kr.

Uttebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 26 öre, till prästerskapets avlöning 11 öre, till skolkassan 9 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive tillfällig löneförbättring 800 kr. och dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 14,054 kr., fri bostad. Tvåkomministrar: lön 5,000 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive tillfällig löneförbättring 700 kr. och dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,200 kr. Skrivbiträde: arvode 1,200 kr. Klockare, kantor och kyrkofogde: lön 2,400 kr., ett ålderstillägg 600 kr., fri bostad, arvode som kördirigent 1,500 kr. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vartdera å 500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., ålderstillägg 300 kr., för städning 1,200 kr., fri bostad. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj: och riksdagen fastställda grunder och till övriga befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $\frac{33\frac{1}{3}}{100}$ % av den kontanta avlöningen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf.¹⁾ (se nedan); Bergqvist, B. J:son, generaldirektör; *Borgström, A. G. S., justitieråd, kyrkovärd; *Kihlberg, A. R., järnvägstjänsteman; *Lennström, J. A., posttjänsteman; Sandström, K. G. A., notarie; Schreuder, F., fabriksidkare; *Simson, C. G:son, tillsyningsman, kyrkovärd; Trönberg, P., överlärare.

Suppleanter: *Andersson, A. A., specerihandlare; *Bergholtz, D. A., föreståndare; Bolinder, E. C. G., civilingenjör; Fredriksson, N., undervisningsråd; *Häggqvist, G. P. E., professor; *Jonsson, E. A., försäkringstjänsteman; Mossberg, K. W. R., civilingenjör; Tinggren, G. A., tillsyningsman.

Kyrkonotarie.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., kamrerare; t. Norr 235 26.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 166.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 342.

Församlingens revisorer.²⁾

För kyrkorådet.

Ahlström, W., handlande, stadsfullm.; Berg, L. H., kamrerare; Geijer, B. O., f. d. grosshandlare; Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.

Suppleanter: *Abenius, H. V., revisor; Adling, A. A:son, byggnadsingenjör; Hallberg, K. H. V., murare; Kallin, J., målare.

För skolrådet.

Malmström, A., kassör; Pettersson, C. A. H., metallarbetare; Richter, C. D. E., tjänsteman; Söderlund, C. H., järnarbetare.

Suppleanter: samma som för kyrkorådet (se ovan).

Kyrkoherde.

Larsson, C. V.

Komministrar.

En vakant, *tj. f.* Heldt, T. E. O.; en vakant.

Ständig adjunkt.

Ramsten, B. A.

Klockare, kantor och kyrkofogde.

Sandberg, G. V.

¹⁾ Av konsistoriet förordnad som ordförande i Kungsholms och St Görans församlingars förenade kyrkoråd och förenade skolråd (jfr ovan).

²⁾ För granskning av Kungsholms och St Görans församlingars gemensamma räkenskaper (jfr ovan och sid. 322).

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** Skarby, J. E.

Organist.

Diakonissa.

Nilsson, Almina G.; *Bergsgatan 47, C.; t. Norr 24202; mottagningstid: alla vardagar utom tisdagar 9—11 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Gustafsson, N. E.

S:t Görans församling.

Expedition: Fleminggatan 56, C.; t. Kungsh. 75 82 (exp.), Kungsh. 75 89 (kyrkoherden); expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt t. v. helgfria fredagar 7,30—8,30 e. m.

S:t Görans församling utbröts fr. o. m. den 1 jan. 1925 ur Kungsholms församling (jfr ovan under denna församling) och utgör fr. o. m. den 1 maj 1925 eget pastorat. Församlingens kyrka, till vilken grunden lades år 1906, och som uppfördes huvudsakligen av donerade medel, invigdes år 1910.

Stat år 1926 (gemensam för Kungsholms och S:t Görans församlingar). Utgifter: 336,520: 32 kr.; inkomster: 21,060 kr.

Uttebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 26 öre, till prästerskapets avlöning 11 öre, till skolkassan 9 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 12,000 kr., dessutom hyresersättning. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad eller hyresersättning. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Räkenskapsförare: arvode 800 kr. Skrivbiträde: arvode 1,200 kr. Klockare: lön 1,200 kr., hyresersättning 1,500 kr. Organist: lön 2,000 kr. Kantor: arvode 500 kr. Kördiregent: arvode 1,500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., för städning m. m. 1,700 kr., fri bostad. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta avlöningen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Folkard-Holmgren, J. F., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Allard, O. E., ingenjör; Ed-

berg, F. O., spårvägsman; *Edlund, F. A. E., snickare, kyrkovärd; *Hermansson, K. T. E., vaktmästare; *Hildestrand, B. S., direktör; Johansson, E. I., svarvare; Ryrberg, C. A., överste, kyrkovärd; Thorssén, E. H., bergsprängare.

Suppleanter: *Andersson, R. A., metalltryckare; *Bergström, J. I., spårvägsman; *Bulin, J. O. H., arkivråd; *Edberg, N. J. G., expeditör; *Jirlow, H. M. L., byggnadsingenjör; *Lundholm, N. E., kriminalöverkonstapel; *Ringkvist, K. I., badare; *Schöldt, K. J., övermaskinist.

Kyrkonotarie.

Lillieros, J., civilassessor; t. Kungsh. 23 44.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 166.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 342.

Församlingens revisorer.

Revisionen avser Kungsholms och S:t Görans församlingars gemensamma räkenskaper; till revisorer har S:t Görans församling utsett samma personer som Kungsholms församling (se sid. 321).

Kyrkoherde.

Folkard-Holmgren, J. F.

Komministrar.

Lindberg, J.; en vakant.

Ständig adjunkt.

Norrländer, Å. H.

Klockare.

Vakant, t. j. Larsson, B. K. S. (se nedan).

Organist.

Sjörin, H.

Kantor och kördiregent.

Vakant, t. j. Sjörin, H. (se ovan).

Diakonissa.

Sondén, Elin; *Arbetaregatan 20, C.; t. Kungsh. 24 08; mottagning: i S:t Görans kyrka alla vardagar utom tisdagar 9—10 f. m.; t. Norr 238 37.*

Kyrkovaktmästare.

Larsson, B. K. S. (se ovan).

Adolf Fredriks församling.

Expedition: Kammakaregatan 30, Va.; t. 137 75, Norr 70 76; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m.

Nuvarande Adolf Fredriks församling hörde först under Klara. År 1673 byggdes emellertid på den plats, där Adolf Fredriks kyrka nu ligger, ett kapell, S:t Olofs kapell, och då detta år 1675 invigdes, anvisades den del av församlingen, som låg norr om Kammakaregatan, bänkplatser i detta kapell. År 1773 fick denna trakt av Klara församling bilda egen församling, uppkallad efter konung Adolf Fredrik, och följande år blev församlingens kyrka färdig, uppbyggd omkring det gamla kapellet. Enligt beslut av kyrkostämman den 6 mars 1905, fastställt av kungl. maj:t den 2 juni 1905, delades församlingen den 1 maj 1906 i trenne församlingar: Adolf Fredriks, Gustav Vasa och S:t Matteus.

Stat år 1926. Utgifter: 257,320: 12 kr.; inkomster: 27,300 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 55 öre, till prästerskapets avlöning 6 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ett ålderstillägg 300 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Bokförare: lön 800 kr. Klockare: lön 3,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,600 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Kantor: lön 2,600 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Kyrkovaktmästare: lön 3,000 kr., ett ålderstillägg 300 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Andersson, O. A., posttjänsteman; *Bruno, J. A., rektor; *Hjelm, K. J., ingenjör; Johansson, E. A. V., justerare; Johansson, A. T., tjänsteman; *Klint, J. A., fabrikör, kyrkovård; Lagergrehn, G. L., direktör, kyrkovård; Rathsman, J. C. N., grosshandlare.

Kyrkonotarie.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. Norr 245 46. En bokförare.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 166.

Församlingsbibliotekets styrelse. Se sid. 342.

Församlingens revisorer.

Granlund, A. O., bokhandlare; Hedlund, K. A. H., vaktmästare; Åkerblad, I., målarmästare. Suppleanter: Almgren, S. V., grosshandlare; Kanström, C. O., skrädderiärbetare.

Kyrkoherde.

Hasselrot, C. R.

Komministrar.

Wallstersson, K. E.; Wolfbrandt, E. G.

Ständig adjunkt.

Mannström, C. O.

Klockare.

Kvarzell, J. A.

Kantor.

Arrhenius, B. A. A.

Organist.

Nordqvist, G. L.

Församlingssyster.

(Saltmätaregatan 1, Va.; t. Norr 41 45; mottagningstid: alla dagar utom onsdagar 9—10 f. m.)

Molin, Märta C.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. R.

Gustav Vasa församling.

Expedition: Västmannagatan 63, Va.; t. 855 82, Norr 94 82; kyrkoherdens arbetsrum Norr 38; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 6,30—7,30 e. m.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (se vidare under denna församling), och i juni s. å. invigdes den nyuppförda kyrkan.

Inom församlingen ligger Sabbatsbergs äldersdomshem, som till den 15 oktober 1910 utgjorde egen församling, men numera ingår i Gustav Vasa; inrättningen har dock fortfarande egen kyrka, egen pastor etc. (se nedan).

Stat år 1926. Utgifter: 312,470: 71 kr.; inkomster: 123,114 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona.

Till kyrkokassan 37 öre, till prästerskapets avlöning 10 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 6 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneför-

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** bättring 300 kr., ett ålderstillägg 300 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Bokförare: arvode 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. En förste kyrkovaktmästare: lön 1,250 kr., fyra ålderstillägg, vardera å 150 kr., bostad; en andre kyrkovaktmästare: lön 1,000 kr., fyra ålderstillägg, vardera å 150 kr., bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt därjämte till kyrkoherden och en komminister rörligt lönetillägg enligt för stadens befattningshavare gällande grunder, ehuru med reduktion av procenttalen, för kyrkoherden med 5 enheter och för komministern med 10 enheter. Till samtliga icke prästerliga befattningshavare utgår dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}$ % av den konstanta avlöningen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, själskr. ordf. (se nedan); **Ekman**, C. G., bankdirektör, kyrkovärd; ***Fredriksson**, K. G. A., tillsyningsman; ***von Friesen**, F. H., kamrerare; ***Hallström**, K. L. F., tjänsteman; **Lindberg**, G. E., f. d. hamnfogdeinspektör; **Linderqvist**, C. J., tjänsteman; ***Olsson**, F. T., direktör; **Sällström**, G. F. W., ingenjör, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Falkenberg, A. C. M., frih., kanslisekreterare; t. 788 99.

En *bokförare*.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 167.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 343.

Församlingens revisorer.

Holter, G. W., agent; **Rönne**, C. N., f. d. kamrerare; **Welanders**, A. S., snickare.

Suppleanter: **Björlin**, P., grosshandlare; **Nyman**, G., bagare.

Kyrkoherde.

Hallberg, H. E.

Komministrar.

Ankar, G. A.; **Edsman**, J. E.

Ständig adjunkt.

Lund, B. A.

Klockare.

Vakant, *tjfr.* **Wærner**, A. S. (se nedan).

Kantor.

Vakant, *tjfr.* **Lundvik**, H.

Organist.

Olsson, O. E.

Diakonissor.

(*Gemensamma för församlingen och fattigvårdsstyrelsen:* Västmannagatan 63, Va.; t. Norr 956, Norr 24 07; mottagningstid: tisdagar, fredagar och lördagar 9—11 f. m.)

Norrbom, Karin M.; **Olsson**, J. (Nanna).

Förste kyrkovaktmästare.

Wærner, A. S. (se ovan).

En *andre kyrkovaktmästare*.

Sabbatsbergs ålderdomshem.

Torsgatan 32, Va.; t. 86 06, Norr 7140.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Gustav Vasa församling. (Jfr ovan och sid. 136.)

Avlöningar. Predikant: arvode 2,000 kr. Organist och försångare: arvode 500 kr. (Dessutom dyrtidstillägg.)

Predikant.

Lund, B. A. (se ovan).

En *organist och försångare*, en *vaktmästare*.

Matteus församling.

Expedition: Västmannagatan 92, Va.; t. 854 91, Norr 214 50 (kyrkoherdens expeditionssum); 864 99 (expeditionen); expeditionstid: vardagar 10—11 f. m.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (jfr ovan under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen blivit uppförd och invigd år 1903. Kyrkan har åren 1923 och 1924 undergått en omfattande om- och tillbyggnad.

Inom församlingen ligger borgerskapets änkhus, som förut utgjort egen församling. Genom kungl. förordning den 30 sept. 1910 upphörde inrättningen att vara egen församling, men har fortfarande eget prästerskap, som den själv avlönar (se nedan).

Stat år 1926. Utgifter: 297,292: 54 kr.; inkomster: 33,489: 09 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets avlöning 7 öre, till skolkassan 5 öre och till församlingsbiblioteket 2 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., två ålderstillägg å 300 kr., ersättning för vivre 2,500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Bokförare:

arvode 800 kr. Klockare och kantor: lön 4,200 kr., ett ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 3,500 kr. Förste kyrkovaktmästare: lön 3,500 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: lön 3,200 kr., fri bostad. — Dessutom utgår dyrtidstillägg till församlingens samtliga befattningshavare (med undantag av kyrknotarien och bokföraren) enligt de grunder, som av kungl. maj:t och riksdagen fastställts för dyrtidstillägg åt vissa prästerliga befattningshavare.

Församlingens kyrkoråd.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; *Borgström, J. W., spårvägsman; *Carl-gren, W., lektor; *Karlén, O. J., förtroendeman; *Kihlmark, R. R., direktör, kyrkovärd; Lind-dahl, F. V., överpostlönj; Sjöman, E. F., gross-handlare, kyrkovärd; Vestin, K. G., snickeri-arbetare.

Suppleanter: Färnlöf, J. G., grosshandlare; *Jacobson, T. A., intendent; Larsson, E. A., chaufför; Lindén, K. J. V., ingenjör; *Lundstedt, J. H., chaufför; *Palm, A. A. E., kapten; *Wallin, H. E., kassör; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru.

Kyrknotarie.

Edman, P. V., rådman; t. 737 04.
En bokförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 167.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 343.

Församlingens revisorer.

Borg, C. H., svarvare; Eriksson, E. G. E., järnvägstjänsteman; Kjellström, S. O., ingenjör.
Suppleanter: Hellström, P. M., snickeriarbetare; Lundberg, O. T. V., tf. centraluppbördsman.

Kyrkoherde.

Berglund, A. A. T.

Komministrar.

Holmbäck, A. J.; Wikmark, C. R.; Gunnard, O. B.

Ständig adjunkt.

Wiklund, E. V.

Klockare och kantor.

Ahlberg, D. J.

Organist.

Althén, K. R.

Diakonissor.

Pauli, A. Irene V.; *Matteuskyrkan, Vana-nadisvägen 33—35, Va.; t. Vasa 28 18; mot-tagningstid: alla vardagar utom onsdagar 9—10 f. m.*

Kyrkl. in-stitutioner.
Stensgård, Ester A. V.; Matteuskyrkan, Vana-nadisvägen 33—35, Va.; t. 804 19; mot-tagningstid: alla vardagar utom onsdagar 9—10 f. m.

Förste kyrkovaktmästare.

Hanning, F. O.

En andre kyrkovaktmästare.

Borgerskapets änkhuss.

Norrtullsgatan 45, Va.; t. Norr 54 38.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår numera i Matteus församling. (Jfr ovan och sid. 353.)

Avlöningar. Predikant: arvode 1,600 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Organist: arvode 750 kr.

Predikant.

Gunnard, O. B. (se ovan).

En organist.

Jakobs församling.

Expedition: Jakobs-gatan 2, C.; t. 539, Norr 69 50; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m.

Jakobs kyrka omtalas i urkunder från trettonhundratalets mitt. Jakobs församling var i början förenad med Solna. Den gamla kyrkan nedrevs av Gustav Vasa, varefter alla invånarna på Norrmalm begagnade sig av Klara kyrka. En ny kyrka började byggas under Johan III:s tid, men avstannade arbetet vid hans död, och kyrkan invigdes först 1643. Samma år, den 25 november, delades Norrmalm i två församlingar, Klara och Jakobs, med Brunkeberg som gräns. Denna delning ägde orubbat bestånd till 1671, då de av Norrmalms invånare, som bodde omkring S:t Johannis kapell (>Kungs-backsboerne) bildade egen församling med av ärkebiskopen men icke av konsistoriet erkänd kyrkoherde. Denna delning upphörde emellertid snart och >Kungsbacksboerne< fingo i stället gudstjänstlokal i S:t Olofs kapell under Klara församling. År 1672 skildes Ladugårdslandet från Jakobs församling, dock utan egen präst, då Ladugårdslandet skulle skötas och förestås av amiralitetspredikanterna under kyrkoherdens i Jakob inseende såsom >superintendent vid amiralitetet<. Sedan amiralitetet i början på 1680-talet flyttats till Karlskrona, skildes Jakob och Ladugårdslandet fullständigt 1696.

Den 1 maj 1907 skildes Jakobs och Johan-nes församlingar.

Stat år 1926. Utgifter: 252,000 kr.; inkomster: 34,000 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 24 öre och till prästerskapets avlöning 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Komminister: lön 5,000 kr., till-

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** fällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., ersättning för vivre 2,000 kr., fri bostad. Komministeradjunkt: lön 4,000 kr., därav från kyrkofonden 1,800 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Räkenskapsförare: lön 2,000 kr. Klockare: lön 3,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 3,000 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,100 kr., personligt lönetillägg 400 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens präster och övriga befattningshavare dyrtidstillägg med 80 % av den kontanta avlöningen.

Församlingens kyrkoråd.

Andræ, S. E. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Haak**, O. K., direktör, kyrkovård; **Lindberg**, L. U. R., bruksägare; ***Ottergren**, J. F., direktör; **Rundquist**, C. A., rådman, kyrkovård; ***Sjögren**, J. O., direktör; **Wachtmeister**, E. H., greve, överstekammarjunkare.
Suppleanter: ***Reuterskiöld**, C. B., major; **Andersson**, K. M., övermaskinist.

Kyrkonotarie.

Afzelius, A. C. A., rådman; t. Brevik 77.

En *räkenskapsförare*.

Församlingens skolråd.

Se sid. 168.

Församlingens revisorer.

Ferndahl, C. E., vaktmästare; **Fryckstrand**, H., grosshandlare; **von Hofsten**, E. G. N., kontorschef.
Suppleant: **Janson**, S. A., frisörmästare.

Kyrkoherde.

Andræ, S. E. J.

Komminister.

Rosenius, P. J.

Ständig adjunkt.

Jonsson, G. A.

Komministeradjunkt.

Burréus, B. G. E.

Klockare.

Gustafsson, A. M.

Organist.

Lindström, A. E., tjl., tjänsten uppehålls f. n. av tillfällig vikarie.

Kantor.

Malm, E. G. V.

Diakonissa.

(*Jakobsgatan 4, C.; t. Norr 209 33; mottagningstid: alla vardagar 9—11 f. m.*)

Unger, Ingegerd E.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, K. A.

Johannes församling.

Expedition: Kammakaregatan 12, Va.; t. 71 80, Norr 9 09; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt helgfria fredagar 7,30—8,30 e. m.

Enligt traditionen anlade Magnus Ladulås 1286 nära den plats, där Johannes kyrka nu ligger, ett hospital och ett kapell, som till rid-daren St Georgs ära kallades St Görans kapell. På 1450-talet utlades en del av kapellets tomt till begravningsplats åt Jakobs församling, medan dess kyrkogård till stor del var utlagd till Kungsträdgården. Sedan Gustav Vasa 1527 lät it nedriva kapellet, låg tomten i mer än hundra år öde och namnet förvandlades till Brunkebergs-kyrkogården. På 1630-talet byggdes där emellertid ett gravkapell, som även användes till gudstjänstlokal för kronans manskap. Först 1671 började det användas till gudstjänster för församlingen under den tid förslag var å bane att skilja Jakobs och Johannes församlingar (jfr ovan under Jakobs församling). Under Gustav III:s tid lades grunden till en ny kyrka, men avstannade arbetet snart. År 1890 invigdes en ny kyrka på platsen, och den 1 maj 1907 skildes församlingen från Jakobs. År 1904 invigdes vid Vanadislunden en ny kyrka, St Stefanskyrkan, vilken åren 1925—1926 undergått en omfattande restauration.

Stat år 1926. Utgifter: 238,821 kr.; inkomster: 15,700 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 28 öre, till prästerskapets avlöning 10 öre samt till skolkassan och biblioteket 10 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning 1,000 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning 1,000 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., ersättning för mistade sporter 200 kr., lönetillägg 300 kr., ålderstillägg 200 kr., lön som kyrkofogde 500 kr., fri bostad. Organist vid Johannes kyrka: lön 2,000 kr., ålderstillägg 500 kr. Organist och kantor vid Stefanskyrkan: lön 2,000 kr., ålderstillägg 500 kr. Biträdande organist i församlingen: lön 1,200 kr., ålderstillägg 800 kr. Kantor vid Johannes kyrka: lön 1,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare vid Johannes kyrka: lön 2,000 kr., fri bostad och värme. Kyrkovaktmästare vid Stefanskyrkan: lön 2,000 kr., fri bostad och värme. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. majt och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare dels ett fast dyrtids-

tillägg med 33 1/3 % av den kontanta avlöningen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan);
*Carlsson, C. A., tjänsteman; *Enequist, J. N., direktör; Hellberg, J., maskinsnickare; Hjort, C. A., direktör; *Hjorth, J. E., direktör, kyrkovård; Johansson, K., möbelsnickare; Lindberg, A. W., kamrerare; Sebardt, C., prakt. läkare; *Wassberg, A., f. d. överlärare, kyrkovård; *Widén, J., f. d. landshövding.

Kyrkonotarie.

Engellau, I. L., advokat; t. 97 49.

Församlingens skolråd.

Se sid. 168.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 343.

Församlingens revisorer.

Johansson, J. H., förrådsarbetare; Kihlström, O., kontorschef; Lundkvist, F., järnsvarvare.
Suppleant: Nyman, H., kassör.

Kyrkoherde.

Öhman, K.

Komministrar.

Lignell, E.; Wenner, P. A.; Ring, G. E. T.

Ständig adjunkt.

Folke, E. T.

Klockare och kyrkofogde.

Jansson, C. H. T.

Organister.

Hultstrand, O. T. G. (Johannes kyrka); Gustafson, J. E. (se nedan) (Stefanskyrkan); Wahlstedt, Edla (biträdande organist i församlingen).

Kantorer.

Wiklund, V. (Johannes kyrka); Gustafson, J. E. (se ovan) (Stefanskyrkan).

Diakon och diakonissor.

(Frejgatan 25, Va.; t. Vasa 18 02, Norr 297 84; mottagningstid: alla vardagar utom onsdagar 8—10 f. m.)

Månsson, G.; Törneblad, M. C. (Mia); Claesson, Ruth D. C.

Kyrkovaktmästare.

Boman, B. R. V. (Johannes kyrka), t. Norr 10 26; Wittenström K. A. (Stefanskyrkan), t. Vasa 77 98.

Engelbrekts församling.

Kyrkl.

Expedition: Östermalmsg. 67, Ö.; t. 108 03 (expeditionen), 778 47 (kyrkoherden); expeditionstid: vardagar (utom lördagar) 10—11 f. m. samt helgfria fredagar 6,30—7,30 e. m.

Församlingen skildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (jfr nedan under denna förs.). Grund till en kyrka för församlingen lades den 14 maj 1910; kyrkan invigdes den 25 januari 1914. Ett kapell i Hjorthagen invigdes den 25 mars 1909.

Stat år 1926. Utgifter: 344,985: 14 kr.; inkomster: 10,041: 52 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 36 öre, till prästerskapets avlöning 5 öre och till skolkassan 5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 13,000 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,600 kr. Räken-skapsförare: arvode 1,600 kr. Skrivbiträde: lön 2,070 kr. Klockare: lön 4,480 kr., fri bostad och värme. Organist i Engelbrektskyrkan: lön 3,780 kr. Kantor i Engelbrektskyrkan: lön 3,780 kr. Organist och kantor i Hjorthagskyrkan: lön 2,760 kr. Förste kyrkovaktmästare i Engelbrektskyrkan: lön 2,940 kr., fri bostad och värme. Andre kyrkovaktmästare i Engelbrektskyrkan: lön 2,450 kr., fri bostad och värme. Kyrkovaktmästare i Hjorthagskyrkan: lön 2,900 kr., fri bostad och värme. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Lindgren, J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Hallendorff, C. J. H., professor; *Johansson, N. J. A., byggmästare; *Lind, G. H., trädgårdsdirektör, kyrkovård; Lindgren, G. A. H., hovintendent; *Malm, O. B., f. d. generallöjtnant; Odencrants, L. A., bankdirektör, kyrkovård; *Planting-Gyllenbåga, E. J. C., regeringsråd; Wickström, C. T., cementarbetare.

Suppleanter: Jansson, P. J., arbetsförman; Boije, K. E., målarmästare; *Holmgren, K. G., kamrerare; *Hay, B., kabinettskammarherre; *Lind, N. G. C., bokhållare; *Höglund, C. H., grosshandlare; Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.; Lundh, E. V. R., maskinist.

Kyrkonotarie.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. 105 94.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Församlingens skolråd.

Se sid. 168.

Församlingsbibliotekens styrelser.

Se sid. 343 och 344.

Församlingens revisorer.

Lundqvist, O. J., ingenjör; Löfgren, A., sekreterare; Morén, K. E., förste ingenjör.

Suppleanter: Florin, C. L., trädgårdsdirektör; Åström, P. J., kronofogde.

Kyrkoherde.

Lindgren, J.

Komministrar.

Lindh, A.; Arbin, E. V.; Kyhlberg, G.

Klockare.

Blomberg, C. H.

Organist

(i Engelbrektskyrkan).

Lindberg, O. F.

Kantor

(i Engelbrektskyrkan).

Åhlén, D. M.

Organist och kantor

(i Hjorthagskyrkan).

Eklöf, J. E.

Diakonissa.

(Östermalmsgatan 67, Ö.; t. Norr 124 95; mottagningstid: alla vardagar utom måndagar 9—11 f. m.)

Sandström, Dagmar M. I.

Förste kyrkovaktmästare

(i Engelbrektskyrkan).

Granfelt, A. M.

Kyrkovaktmästare

(i Hjorthagskyrkan).

Johannezon, A.

En *andre kyrkovaktmästare* (i Engelbrektskyrkan).

Hedvig Eleonora församling.

Expedition: Jungfrugatan 7 B, Ö.; t. 72262; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m.

Ladugårdslandet hörde först under Jakobs församling. År 1656 ansåg Karl X Gustav lämpligt bygga en kyrka på Ladugårdslandet för amiralitetet, och lades grunden 1658, men avstannade bygget snart. En träkyrka uppbjogs 1670 på amiralitetets bekostnad vid Storgatan. Den 17 april 1672 fick Ladugårdslandet bilda egen församling, till en början dock utan egna präster, då amiralitetspredikanterna under tillsyn av kyrkoherden i Jakob skötte själavården. Först sedan amiralitetet på 1680-talet flyttats till Karlskrona, blev skilsmässan 1696 fullständig. År 1730 återupptogs byggandet av stenkyrkan, som slutligen den 21 augusti 1737 blev invigd och kallad Hedvig Eleonora, sannolikt efter Karl X Gustavs gemål. Följande år nedrevs den

provisoriska träkyrkan. Den 1 maj 1906 delades församlingen i tre: Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Stat år 1926. Utgifter: 252,216 kr.; inkomster: 38,200 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 36 öre, till prästerskapets avlönning 6 öre och till skolkassan 3 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 13,000 kr., fri bostad och bränsleersättning. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad och bränsleersättning. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 8,000 kr., dessutom hyresbidrag 1,500 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,000 kr. Skrivbiträde: lön 1,800 kr., personligt lönetillägg 300 kr. Klockare: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., viss ersättning 400 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., personligt lönetillägg 500 kr., viss ersättning 700 kr., fri bostad. — Dessutom utgår dyrtidstillägg, till församlingens prästerliga befattningshavare enligt av kungl maj:t och riksdagens fastställda grunder och till övriga befattningshavare enligt å kyrkostämman fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

*Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Bergman, B. O., justitieråd; *Carlstedt, P., verkställare; Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm., kyrkovård; *Edman, P. V., rådmän; Fellenius, K. G. G., tf. taxeringskommissarie; *Hultström, J. D., bokbinderiidkare; *Johanson, E., grosshandlare, kyrkovård; Johansson, F. E., slottsbyggmästare.*

Kyrkonotarie.

Holmström, G. S., sekreterare i lantbruksstyrelsen; t. 216 22.

En *räkenskapsförare*, ett *skrivbiträde*.

Församlingens skolråd.

Se sid. 169.

Församlingens revisorer.

Ericsson, G. L., byggnadsingenjör; Möller, K., kamrerare; Svensson, Thyra E. L., aukt. revisor. *Suppleanter:* Andersson, F. E. F., fabrikör; Källström, N. A., sekreterare.

Kyrkoherde.

Källander, A. J.

Komministrar.

Schröderheim, E. P.; Arborelius, E. T., tjl., tjänsten uppehålls av vikarie.

Ständig adjunkt.

Bergman, E. H. F.

Klockare.

Morén, J. T. (se nedan).

Organist.

Blom, O. L.

Kantor.

Morén, J. T. (se ovan).

Diakonissa.

(Församlingshuset, Jungfrugatan 7 B, Ö.; t. Norr 54 05; mottagningstid: alla vardagar 9—10 f. m.)

Olson, Ellen M.

Kyrkovaktmästare.

Jansson, A. V.

Oscars församling.

Expedition: Fredrikshovsgatan 3, Ö. Dj.; t. 719 47, Norr 72 92; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m.

Församlingshyddan: Lovisagatan 2 (ingång Storgatan 55), Ö. Dj.; t. Norr 144 80.

Oscars församling avskildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (se vidare under denna förs.). En kyrka, som erhöi namnet Oscarskyrkan, hade redan före delningen uppbyggt och invigts år 1903. Under åren 1920—1922 har en omfattande restaurering av kyrkans inre ägt rum.

Djurgårdskyrkan har förut begagnats till skola. Närmast för detta ändamål skänktes den år 1830 till »Djurgårdsförsamlingen» med rättighet att använda skolrummet och dess arkiv till kyrka och sakristia.

Stat år 1926. Utgifter: 229,376 kr.; inkomster: 86,247: 07 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 18 öre, till prästerskapets avlöning 6 öre och till skolkassan 2 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., hyresbidrag 2,400 kr. Kyrkonotarie: arvode 900 kr. Räkenskapsförare: arvode 700 kr. Skrivbiträde: lön 1,800 kr., extra skrivhjälp 800 kr. Klockare: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., ersättning för mistade inkomster 350 kr. samt fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist i Djurgårdskyrkan: lön 750 kr. Kantor:

lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., lönetillägg 500 kr., ersättning för mistade inkomster 250 kr., fri bostad. Vaktmästare och eldare: lön 2,000 kr., hyresbidrag 500 kr. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta avlöningen. Till såväl prästerliga som övriga befattningshavare utgår därjämte rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Församlingens kyrkoråd.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Althin, N. P., byggmästare; Andersson, A. F., skomakare; *Broman, J. W., direktör; Carlson, L. F., grosshandlare; *Ekman, A., krigsråd; Hedman, G. L., bankkamrerare; *Indebetou, C. D. G., direktör; Lewander, A. F. C. E., f. d. bruksdisponent, kyrkovärd; *Malm, P. L., stadskamrerare, kyrkovärd; Thulin, J. A., trädgårdsmästare.

Kyrkonotarie.

Törnell, E. R., registrator; t. 770 68.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 169.

Församlingens revisorer.

Poignant, J. A., f. d. major; Sjögren, G. M., grosshandlare; Sjögren, J. E., hovrättsråd.

Suppleanter: Bjuggren, S. E., överstelöjtnant; Morén, S. O. U., byggnadsingenjör.

Kyrkoherde.

Bengtson, H. G. V.

Komministrar.

Aurelius, B. O.; Algård, N. S. H.

Ständig adjunkt.

Sundelin, R. U. J.

Klockare.

Sandberg, O. T. (se nedan).

Organister.

Vretblad, V. P. (Oscarskyrkan); Liljeholm, f. Skog, Anna S. (Djurgårdskyrkan).

Kantor.

Sandberg, O. T. (se ovan).

Diakonissa.

(Fredrikshovsgatan 3, Ö. Dj.; t. 719 47, Norr 72 92; mottagningstid: alla vardagar 9—10 f. m.)

Könsberg, Elsa C.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, P. A.

En vaktmästare och eldare.

Katarina församling.

Expedition: Högbergsgatan 15, Sö.; t. 7661, Söder 338 20; expeditionstid: vardagar utom lördagar 9—10,30 f. m. samt helgfria fredagar 7,30—8,30 e. m.

På den plats, där Kristian Tyrann år 1520 låtit bränna liken av de i Stockholms blodbad dödade jämte Sten Sture d. yrs lik, lät Johan III 1576 resa ett mindre kapell, som till minne av Sture kallades Sturekapellet. Karl X Gustav lät år 1656 lägga grunden till Katarina kyrka, sedan han två år förut förordnat om södra malmens delande i två församlingar, Maria och Katarina, den senare sannolikt uppkallad efter hans moder. År 1723 nedbrann kyrkan till grunden. Den återuppyggs emellertid omedelbart och invigdes på nytt den 18 nov. 1724.

Åren 1917—18 uppfördes genom sällskapet för främjande av kyrklig själavård, för insamlade gåvomedel och med bidrag från församlingen, en kyrka i Helgalunden avsedd att ersätta en provisorisk gudstjänstlokal på samma ställe. Kyrkan invigdes den 28 april 1918 under namnet *Allhelgonakyrkan*.

Den 1 maj 1917 avskildes en tredjedel av Katarina församling till en ny församling, benämnd Sofia församling (se nedan).

Inom församlingen låg tidigare Danviks hospital med eget prästerskap. Det nya »Danviks hem» är beläget i Nacka församling.

Stat år 1926. Utgifter: 291,615:50 kr.; inkomster: 13,741:50 kr.

Utdelning pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 41 öre, till prästerskaps avlönning 7 öre, till folkskolan 10 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskaps avlönning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 15,000 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad, den ene t. v. personligt lönetillägg 1,000 kr. Två ständiga adjunkter: lön 2,500 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr., ålderstillägg 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Kyrkoskrivare: arvode 2,940 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 4,350 kr., fri bostad. Organist vid Katarina kyrka: lön 4,000 kr. Organist vid Allhelgonakyrkan:

lön 1,800 kr. Kantor: lön 3,400 kr. Kyrkovaktmästare: vid Katarina kyrka: lön 3,660 kr., fri bostad; vid Allhelgonakyrkan: lön 2,940 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens präster dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Blomberg, A. W., grosshandlare; *Bohlin, J. A. S., kontorschef, kyrkovård; Elméus, C. K. J., arkitekt, stadsfullm.; *Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm., kyrkovård; *Hillström, J. A. A., utkörare; *Jansson, f. Kling, Beda F., fru; Johansson, W. E., förman; Johnsson, C. E., försäkringsagent; *Lindström, K. A., poliskonstapel; Lundin, H., telefonreparatör; Runhoff, E. F., brandman; *Zetterlund, C. R., kontorschef.

Kyrkonotarie.

Lundwall, S. A., advokat; t. 225 40.

En kyrkoskrivare.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 170.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 344.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Gard, A. F., advokat; Miller, L. E., direktör; Månsson, A. E., roteman.

Suppleant: Lundgren, E. E. M., f. d. skräddarmästare.

För skolorådet.

Karlsson, C. T., värmeledningsmaskinist; Taubner, K. W., kamrerare; Ljunggren, V., vedhandlare. *Suppleant:* Lindqvist, F. O., direktör.

Kyrkoherde.

Landquist, C. A. E.

Komministrar.

Ahlfeldt, R. A.; Edquist, C.; Gyberg, P. J.

Ständiga adjunkter.

Kihlstedt, G.; Dahl, H. H.

Klockare och kyrkofogde.

Berglöf, C. A. R.

Organister.

Larsson, J. W. (Katarina kyrka); Haglund, Alma R. (Allhelgonakyrkan).

Kantor.

Ralf, E. K.

Församlingssystrar.

Rydén, Greta K.; en vakant; Högbergsgatan 13, Sö.; t. Söder 138 43; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.

Landquist, Hanna; *Östgötagatan 79, Sö.; t. Söder 136 08; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*
Alenius, Tecla E.; *Svedenborgslunden 2, Sö.; t. Söder 18 00; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. P. (Katarina kyrka); **Nilsson**, E. R. (Allhelgonakyrkan).

Sofia församling.

Expedition: Bondegatan 66, Sö.; t. 207 56, Söder 338 13; expeditionstid: vardagar 9—10 f. m. samt helgfria fredagar 7—8 e. m.

Församlingen skildes från Katarina den 1 maj 1917. (Jfr ovan under denna förs.) Grunden till kyrkan lades redan år 1903, sedan med anledning av reformationsjubelfesten insamlade medel till en minneskyrka i Stockholm år 1898 överlämnats till Katarina församling som grundplåt till en ny kyrka. Den invigdes år 1906 och kallades efter dåvarande drottningen för Sofiakyrkan.
Stat år 1926. Utgifter: 105,457 kr.; inkomster 13,800 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevillningskrona. Till kyrkokassan 38 öre, till prästerskapets avlöning 17 öre och till folkskolan 9 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man, 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., personligt dyrtidstillägg 1,618: 67 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., personligt dyrtidstillägg 514: 67 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Klockare: lön 3,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 3,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr. Kantor: lön 1,800 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,700 kr., ett ålderstillägg 300 kr., fri bostad. Andre vaktmästare: lön 2,700 kr., ett ålderstillägg 300 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerskap dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Klefbeck, E. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Backman**, C. A., direktör; **Björkman**, O. E., förman, stadsfullm.; **Engberg**, J. A. A., murare; ***Johansson**, K. J., renhållningsarbetare; ***Lind**, C. M., fabriksarbetare; **Lindegren**, G. J., skeppsmäklare; ***Nordenson**, H., fil. dr.; **Pålsson**, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm.; kyrkovärd: **Svensson**, G. A., byggmästare; ***Wihlander**, A. G., f. d. överlärare, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Looström, A. B., amanuens; t. 772 35.

Församlingens skolråd.

Se sid. 170.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Andersson, C. A., ombudsman; **Bernton**, E. T., köpman; **Johansson**, B. M., kassör.
Suppleanter: Englund, F. E., banktjänsteman; **Edkvist**, C. J., inspektör, stadsfullm.

För skolrådet.

Andersson, S., direktör; **Edkvist**, C. J., inspektör, stadsfullm.; **Jansson**, K. G. L., överingenjör.
Suppleanter: Ljungdahl, B., chaufför; **Holmgren**, O. F., roteuppbördsman.

Kyrkoherde.

Klefbeck, E. A.

Komministrar.

Adolfsson, C. O. H.; **Krook**, O.

Klockare.

Broman, J. A. (se nedan).

Organist.

Wennerberg-Reuter, Sara M. E. E.

Kantor.

Vakant, *tj. Broman*, J. A. (se ovan).

Församlingssystrar.

Ehrnberg, J. M. (Hanna); **Jansson**, Anna E.; *Borgmästaregatan 11, Sö.; t. Söder 331 11; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Sköldström, K. L.

En andre vaktmästare.

Maria församling.

(Maria Magdalena.)

Expedition: St Paulsgatan 10, Sö.; t. 74 34, Söder 339 68; expeditionstid: vardagar 9—10,30 f. m.

Maria Magdalena församling omfattade ursprungligen hela Södermalm. Kyrkan uppbyggdes allra först i mitten av 1300-talet men nedrevs redan 1527. Började åter uppbyggas 1576 och blev färdig 1634 men nedbrann 1759, varpå den genast återuppbyggdes och kunde i sitt nuvarande skick invigas redan 1763. Församlingens förste pastor (kaplan) omnämnes 1354.

Fr. o. m. den 1 jan. 1925 har av Maria församling dess västra del utbrutits för att bilda en egen församling, Högalids församling (se nedan).

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkl. in- stituti- oner. Stat år 1926. Utgifter: 167,847: 95 kr.; inkomster: 20,347: 95 kr.
Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona.
 Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets avlöning 14 öre och till skolkassan 5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 12,000 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., personligt löne- tillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 8,250 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig löneför- bättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 700 kr., för räkenskapers uppgörande 300 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., personligt löne- tillägg 1,000 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr. Kan- tor: lön 2,000 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., personligt tillägg 300 kr., fri bostad, för städning 500 kr. Vaktmästare och eldare: lön 1,800 kr., fri bostad, för städning 500 kr., för ringning 400 kr. — Dessutom utgår dyrtidstillägg, till försam- lingens prästerliga befattningshavare enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder och till övriga befattningshavare i överensstäm- melse med för stadens befattningshavare före 1921 års löneroglering gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Bergstedt, C. O., ingenjör; *Blomdahl, P. A., byggmästare, kyrkovärd; *Eriksson, K. A., typograf; Janse, O. T., antikvarie; *Johansson, A. R., assistent; Rissén, H. J. R., tullkassör; Svensson, A., direktör; *Wassén, C., disponent, kyrkovärd.

Suppleanter: Ek, G. E., tygarbetare; Engel, G. A. G., disponent; Holmdahl, O. S., lek- tor, stadsfullm.; Ramberg, J. C., sjökapten.

Kyrkonotarie.

Masreliez, K. V., rådman; t. 96 69.

Församlingens skolråd.

Se sid. 171.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 171.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Bäckman, G. O., förste vaktmästare; Ericsson, A. W., kamrerare; Rundgren, K. H. T., juvelerare.

Suppleanter: Möller, J. E., grosshandlare; Ruuth, G. A., tullkontorist.

För skolrådet.

Garde, E. G., banktjänsteman; Rosenquist, K. G. V., typograf; Öhrström, J. A., fabrikör.
Suppleanter: Lundin, E. A. B., spårvägsman; Wistedt, H. L., tjänsteman.

Kyrkoherde.

Eklund, K. A.

Komministrar.

Winberg, I., tjl., tjl. Hollstedt, K. G.; Molin, O. E.

Ständig adjunkt.

Willis, O. M. A.

Klockare och kyrkofogde.

Arring, J. A. A:son.

Organist.

Heintze, G. H.

Kantor.

Lindqvist, G. H.

Diakonissa.

(Prästgårdsgatan 43, Sö.; t. Söder 61 73; mottagningsstid: alla vardagar utom tis- dagar 8—9,30 f. m.)

Svensson, Zandra V.

Kyrkovaktmästare.

Johanson, T. E.

En vaktmästare och eldare.

Högalids församling.

Expedition: Högalidsgatan 30, Sö.; t. Söder 308 40 (expeditionen); Söder 72 60 (kyrkoherden); expeditionstid: vardagar 9—10,30 f. m. samt helgfria fredagar 7—8 e. m.

Högalids församling utbröts fr. o. m. den 1 jan. 1925 ur Maria församling (jfr ovan under denna församling) samt utgör fr. o. m. den 1 maj 1925 eget pastorat. Uppförandet av församlingens kyrka påbörjades redan år 1917. Kyrkan invigdes den 10 juni 1923 och erhöi därvid namnet Högalidskyrkan.

Inom församlingen ligga Rosenlunds ålder- domshem och borgerskapets gubbhus, som till den 15 okt. 1910 utgjorde egna församlingar, men genom kungl. förordning den 30 sept. 1910 upphörde att vara detta. Båda hava dock fort- farande eget prästerskap (se nedan).

Stat år 1926. Utgifter: 215,396: 50 kr., inkomster: 31,796: 50 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona.
 Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets av- löning 10 öre och till skolkassan 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., tillfällig

löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 700 kr., för bokslut 300 kr. Skrivbiträde: arvode 500 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,000 kr. Organist: lön 2,000 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., personligt tillägg 150 kr., för städning 500 kr., hyresersättning 1,000 kr. Andre vaktmästare och eldare: lön 2,000 kr. — Dessutom utgår dyrtidstillägg till församlingens prästerliga befattningshavare enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder och till övriga befattningshavare i överensstämmelse med för stadens befattningshavare före 1921 års löne-reglering gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Nilsson, N. U., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Avén, C. O., f.d. polisöverkonstapel; *Johansson, E. G., ombudsman, stadsfullm.; Karlsson, K. G., vaktkonstapel; Karlsson, W. E., borgarråd, stadsfullm.; Norén, A. J. N., byggnadsingenjör, kyrkovård; *Skoglund, P. E., direktör; *Österberg, J. E. J., vaktkonstapel, kyrkovård; *en vakant.
Suppleanter: *Ericsson, C. T., handlande; *Jonsson, R., byggnadsingenjör; *Månsson, S. E., målare; *Nilsson, H. J., spårvägsman.

Kyrkonotarie.

Påhlman, J. M. G., hovrätts e. o. notarie; t. Vasa 155 94.

Ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 171.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 344 (171).

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Claësson, E. L., kontorsskrivare; Lidman, C., andre folkskolinspektör, stadsfullm.; Ödlund, J. O., disponent.

Suppleanter: Harling, Anna H. M., bankkassör; Sund, K. F. J., maskinarbetare.

För skolrådet.

Granqvist, A. M., tf. domänkamrerare, stadsfullm.; Holmgren, G. E., skomakare; Pettersson, A. E., bryggeriarbetare.

Suppleanter: Nilsson, G., färghandlare; Sandström, G. A., spårvägsman.

Kyrkoherde.

Nilsson, N. U.

Komministrar.

Malmberg, W. A.; en vakant, *tjf.* Dymling, C. J.

Ständig adjunkt.

Vakant, *tjf.* Lundberg, P. I.

Klockare och kyrkofogde.

Vakant, *tjf.* Hellerstedt, S. M. H. (se nedan).

Organist.

Åhlén, G. W.

Kantor.

Vakant, *tjf.* Hellerstedt, S. M. H. (se ovan).

Diakonissa.

(Brännkyrkagatan 187, Sö.; t. Söder 31229; mottagningstid: alla vardagar, utom tisdagar, 8—9,30 f. m.)

Johansson, Laura.

Kyrkovaktmästare.

Trybom, K. M.

En andre vaktmästare och eldare.

Rosenlunds ålderdomshem.

Skånegatan 1, Sö.; t. 12 09, Söder 31106.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Högalids församling. (Jfr ovan och sid. 136.)

Avlöningar. Predikant: arvode 2,000 kr. Organist och försångare: arvode 500 kr. (Dessutom dyrtidstillägg.)

Predikant.

Lundberg P. I. (se ovan).

En organist och försångare.

Borgerskapets gubbbhus.

Högalidsgatan 28, Sö.; t. 37 52, Söder 33758.

Inrättningen, som förut utgjort egen församling, ingår numera i Högalids församling. (Jfr ovan och sid. 353.)

Avlöningar. Predikant: arvode 1,300 kr. Organist: arvode 400 kr. (Dessutom dyrtidstillägg.)

Predikant.

Willis, O. M. A. (se ovan Maria förs.).

En organist.

Brännkyrka församling.

Expeditioner: församlingshuset, Liljeholmen; t. Liljeholmen 14; expeditionstid: vardagar utom lördagar 9—11 f. m., lördagar 10—11 f. m., dessutom fredagar 6—7,30 e. m.; Solberga, Älvsjö; t. Älvsjö 102; expeditionstid: måndagar, onsdagar och lördagar 8—9 f. m.; Enskede; t. Enskede 600; expeditionstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11 f. m.

Församlingen benämndes ursprungligen Ovanför eller Wantör. Anledningen till namnförändringen är utan tvivel de många eldsvådor, som kyrkan undergått, och gissningsvis utsattes denna

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

till år 1452, då Kristian I:s danska flotta efter ett misslyckat landstigningsförsök vid Käpplinge-
holmen (nuv. Blasieholmen) måste draga sig till-
baka och därvid brände trakten söder om Stock-
holm. Av denna eller annan eldsvåda har säker-
ligen hela församlingen fått sitt namn Bränn-
kyrka eller Bränkyrka. Församlingen var tidigare
sammanslagen med Sollentuna, men åtskildes för-
samlingarna år 1260. Församlingen hade då
ett kapell på södra bergen, som användes även
av Katarina församling (som också lydde under
grevskapet Årstad). Så småningom förskaffade
sig emellertid Katarina församling egen präst.
Genom kungl. brevet den 28 juli 1587 förord-
nades slutligen, att kyrkoherden i Huddinge
skulle vara kyrkoherde även i Brännkyrka med
skyldighet att i nämnda församling hålla »sigh
en lärhd schickelig Capellan». Sedan dess hava
de båda församlingarna haft gemensam kyrko-
herde, till dess Brännkyrka, enligt kungl. brevet
den 31 dec. 1913, fr. o. m. den 1 maj 1914 ånyo
blev självständigt samt lades under Stockholms
konsistorium.

Genom sällskapet för främjande av kyrklig
självärvd hava inom församlingen uppförts två
mindre kyrkobyggnader. Den ena, benämnd *S:t*
Sigfrids kyrka och belägen vid Blommens-
berg, har tidigare under namn av Stefanskapel-
let varit uppförd inom Johannes församling,
men flyttades till sin nuvarande plats i Bränn-
kyrka församling år 1904 och blev därvid vä-
sentligt utvidgad. Fr. o. m. 1918 har församlingen,
som tidigare bidragit till bestridande av kostna-
derna, ensam övertagit underhållsskyldigheten för
densamma. Den andra, *Enskede kyrka*, upp-
fördes under åren 1913—1915 och förvärvades
av församlingen år 1918.

Inom församlingen finnes en särskild *kyrko-
gårdsnämnd*, bestående av kyrkoherden som
självskriven ordförande samt tre å kyrkostäm-
ma valda ledamöter, vilken handhar förvaltningen av
dels kyrkogården vid Brännkyrka kyrka, dels
den församlingen tillhöriga nya begravnings-
platsen vid Västberga.

Stat år 1926. Utgifter: 187,298: 17 kr.;
inkomster: 33,308: 18 kr.

Utdelning pr $\frac{1}{10}$ *bevillningskrona*.
Till kyrkokassan 36 öre, till prästerskapets av-
löning 15 öre och till folkskolan 6 öre.

Arlöningar m. m. Kyrkoherde: lön
8,000 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., boställe.
Tre komministrar: lön 5,000 kr., tillfällig
löneförbättring 700 kr., fri bostad eller hyreser-
sättning. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., till-
fällig löneförbättring 300 kr., ersättning för bostad
och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode
900 kr. Skrivbiträde: lön 2,460 kr. Kloc-
kare: lön 3,360 kr., tre ålderstillägg, vart-
dera å 300 kr., dessutom hyresersättning 600 kr.
Organist och kantor: vid Brännkyrka kyrka:
lön 1,500 kr., fri bostad; vid *S:t Sigfrids*
kyrka: lön 1,000 kr.; vid *Enskede kyrka*: lön
1,000 kr. Kyrkovaktmästare: vid Bränn-

kyrka kyrka: lön 3,000 kr.; vid *S:t Sigfrids*
kyrka: lön 1,000 kr.; vid *Enskede kyrka*: lön
680 kr., dessutom bostad, värme och lyse. Vakt-
mästare vid församlingshuset: lön 2,640 kr. En
kyrkogårdsvaktmästare: lön 3,150 kr.¹⁾
— Dessutom utgår till prästerskapet dyrtids-
tillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen be-
stämda grunder samt till övriga befattnings-
havare rörligt tillägg i överensstämmelse med
för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se ne-
dan); ***Friberg**, A. E., stadsbud; **Gäbel**, M.,
disponent; ***Johansson**, E. W., förtroendeman,
kyrkovård; **Johansson**, F. O. A., förråds-
man; ***Johansson**, O. L., brädgårdsarbetare;
Lindgren, E. R., grovarbetare; ***Lundh**, J. A.,
folkskollärare; ***Roswall**, C. A. A., riksgälds-
kommissarie, kyrkovård; **Sandberg**, C. A.
J:son, förman; **Sandberg**, E. T. G., sjukgymnast.
Suppleanter: ***Dahlmar**, K. J., skomakare; **Ek**,
Anna C., sömmerska; **Eriksson**, J. G., ingen-
jör; ***Jacobsson**, A. H., förman; **Jansson**, E.,
stationsförman; ***Johansson**, C. O. G., järnvägs-
man; ***Meteor**, A. P., maskinarbetare; ***Söder-
berg**, N. E., handelsträdgårdsmästare; **Wilén**,
C. G. T., järnarbetare; **Ölander**, A. F., inspek-
tör.

Kyrkonotarie.

Öström, J. N. H., bitr. fattigvårdsinspektör;
t. Liljeholmen 389.

Församlingens skolråd.

Se sid. 172.

Församlingens kyrkogårdsnämnd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, ordf.; **Gäbel**, M.,
disponent; **Johansson**, O. L., brädgårdsarbetare;
Lindgren, E. R., grovarbetare; **Sandberg**, C.
A. J:son, förman, verkst. ledamot.

Församlingens revisorer.

Andersson, K. E., gjutare; **Karlsson**, G. V., stations-
biträde; **Sundström**, E. V., roteman.
Suppleanter: **Bengtsson**, S., förman; **Magnus-
son**, E. O. E., bokbinderiarbetare; **Svenson**,
H. K., pianoarbetare.

Kyrkoherde.

Lindskog, H. J.

Komministrar.

Lagerkranz, J. L.; **Helén**, H. V. J.; **Swensson**, S. E.

Ständig adjunkt.

Öhman, K. D.

¹⁾ Denna lön avser anställning hos försam-
lingens kyrkogårdsnämnd.

Klockare.

Öhlander, H. A. G.

Organister och kantorer.

Granér, C. T. (Brännkyrka kyrka); **Lundgren**, P. I., tf. (St Sigfrids kyrka); **Jarne**, F. J., tf. (Enskede kyrka).

Församlingssyster.

Söderholm, Elsa K.; *församlingshuset, Liljeholmen*; t. *Liljeholmen 180*; *mottagningstid: alla dagar utom torsdagar 8,30—9,30 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Lövgren, C. O. (Brännkyrka kyrka); **Hallström**, K. E. A. (St Sigfrids kyrka); **Hammarström**, f. **Pettersson**, Alma S. (Enskede kyrka).

Vaktmästare vid församlingshuset.
Engzelius, J. S. G.

En *kyrkogårdsvaktmästare* (vid nya begravningsplatsen).

Bromma församling.

Expeditioner: Ulvsunda prästgård, Lövsåvägen, Ulvsunda; t. Ulvsunda 155; expeditionstid: vardagar 10—11 f. m. samt fredagar 7—8 e. m.; församlingshuset, Bällsta, Sundbyberg; t. Bromma 170 (komministern); komministerns mottagningstid: tisdagar 12,30—1,30 e. m. och torsdagar 7—8 e. m.

Bromma — namnet Bruma finnes nämnt 1314 — uppgives ursprungligen ha tillhört Solna socken, som på sin tid sträckte sig ända till Stortorget i söder. Solna lades 1529 under Storkyrkan, blev åter självständigt 1636 för att 1668 ånyo som annex föras dit och 1671 till Kungsholmen, där det förblev till 1685. Redan 1624 (1622?) avsåndrades emellertid Bromma från Solna och tillades Klara församling, varifrån det 1663 skildes och förenades med Riddarholmsförsamlingen, som det sedan tillhörde till 1784. Efter detta år innehades Bromma pastorat tidvis som prebende av kyrkoherdar i olika Stockholms församlingar (1786—93 Katarina, 1801—17 Tyska förs., 1817—46 Kungsholmen); under 1793 hade det en kort tid egen kyrkoherde, och 1794—1801 innehades det av en lektor på Karlberg. Från 1847 har Bromma varit fullt självständigt. Dit hörde även Sundbyberg, som dock sedan den 1 maj 1916 utgör eget pastorat. Fr. o. m. den 1 maj 1917 är Bromma i kyrkligt avseende införlivat med Stockholm. — Den ursprungliga kyrkan uppfördes sannolikt i slutet av 1100-talet men har senare försetts med åtskilliga tillbyggnader, de sista från förra hälften av 1700-talet.

Stat år 1926. Utgifter: 157,166: 98 kr.; inkomster: 17,999: 86 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Kyrkl. Till kyrkokassan 46 öre, till prästerskapets avlöning 12 öre och till skolkassan 24 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 7,480 kr., tillfällig löneförbättring 800 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,165 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr. Pastorsadjunkt: avlönas med 6,000 kr. av föreningen för kyrklig själavård, dessutom bidrag från kyrkofonden 1,800 kr. Sekreterare: arvode 1,000 kr. Klockare och organist: lön 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 3,600 kr. — Dessutom utgår dyrtidstillägg, till kyrkoherde och komminister enligt av kungl. maj:t och riksdagen bestämda grunder och till övriga befattningshavare enligt å kyrkostämma fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Svensson, M. T. K., kyrkoherde, självskr. ordf. (jfr nedan); ***Eriksson**, J. A., spårvägskontrollör, kyrkovård; **Gustafsson**, K. O., snickare; ***Larsén**, A., byggnadsverkmästare; **Larsén**, C. G., verkmästare, kyrkovård; ***Norström**, K., kommissarie; **Pålman**, A. E., stadsingenjör.

Suppleanter: ***Hedvall**, A. G., folkskollärare; ***Lindkvist**, C. O., snickare; ***Nilsson**, P. W., linjemästare; **Nyström**, A. T., f. d. inspektionskonstapel; **Sandö**, M. S., vävare; **Skog**, J. B., träarbetare.

Sekreterare.

Larsson, L. Hj., f. d. kommunalkamrerare; t. Ulvsunda 10.

Församlingens skolråd.

Se sid. 173.

Styrelsen för församlingens folkbibliotek.

Se sid. 345.

Församlingens revisorer.

Sturén, P., direktör; **Wiklund**, E. O., förste amanuens.

Suppleanter: **Pettersson**, K. G. A., föreståndare, stadsfullm.; **Rustige**, F. J. H., ingenjör.

Kyrkoherde.

Svensson, M. T. K.

Komminister.

Ljunge, H. T. N.

Pastorsadjunkt.

Olsson, C. H.

Klockare och organist.

Vakant, *tj. Videfors*, G. J.

Kyrkovaktare.

Svensson, F. A.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Tyska församlingen.

(Sita Gertrud.)

Expedition: Svartmangatan 16, St.; t. 60 04, Norr 21 56; expeditionstid: vardagar utom lördagar 10—11 f. m. (1 juni—15 sept. tisdagar och fredagar 10—11 f. m.).

Tyskarna i Stockholm fingo 1571 av konung Johan III frihet att uppbygga sin egen kyrka och hava begravningsplats, till vilka ändamål de, till en början tillsammans med finska församlingen, använde Sita Gertruds kapell, som stod på den plats, där nu tyska kyrkan står. När detta kapell först blivit byggt, är okänt, men 1607 erhöill tyska församlingen kapellet »för evärdeliga tider», vilken donation av konung Gustav II Adolf stadfästes 1612, varpå kyrkobygget igångsattes 1619 och fullbordades 1642.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 65 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: 8,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 1,800 kr. Kyrkonotarie: 3,000 kr. Klockare: 2,100 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr. Organist: 1,500 kr. Kantor: 1,250 kr. Klockspelare: 600 kr. Kyrkovaktare: 2,100 kr., fri bostad. Ringare: 300 kr. — Å vissa delar av ifrågasvarande löner utgå dessutom dyrtidstillägg.

Hederspresident.

Wachtmeister, E. H., greve, överstekammarjunkare.

Församlingens kyrkoråd.

Ohly, C. E. W., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Däumichen, M. C. A.**, generalkonsul, ordf. för föreståndarekollegiet; **Grüder, C. H.**, grosshandlare; **Kahl, G. A.**, f. d. fabrikör; **Pott, G. F. L.**, direktör; **Schlachter, F. W. H.**, läroverksadjunkt; en vakant.

Kyrkonotarie.

Bassmann, L. H. H.

Församlingens revisorer.

Isselhorst, H. C. W., grosshandlare; **Otto, R. M.**, direktör; **Fitger, H. A. B.**, ekonomidirektör. *Suppleanter:* **Müller-Schöll, M. A. W.**, direktör; **Meyer, R. A. W.**, direktör.

Kyrkoherde.

Ohly, C. E. W.

Pastorsadjunkt.

Carlsson, G. D.

Klockare.

Faulwasser, J. T.

Organist och klockspelare.

Erling, E. G., tf.

Kantor.

Wibergh, J. J.

Kyrkovaktare.

Körner, G.

En ringare.

Finska församlingen.

(Fredriks förs.)

Expedition: Finska kyrkan, Slottsbacken 2 C, St.; t. Norr 134 98; expeditionstid: tisdagar och fredagar 11—12 f. m.

Finska församlingen hade under ett par hundra år sin gudstjänstlokal på diverse platser både i staden och på malmarna, däribland åren 1609—1719 i Riddarholmskyrkan, till dess den år 1725 fick sin nuvarande kyrka, det forna s. k. Lilla bollhuset, vilket genom öppet brev den 14 februari 1727 tillförsäkrades dem »med oryggelig besittningsrätt».

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 40 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 4,000 kr., dyrtidstillägg 1,500 kr., fri bostad. Klockare, organist och kantor: lön 1,000 kr., dyrtidstillägg 500 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: lön 300 kr., dyrtidstillägg 400 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Montell, V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Eastman, A. E.**, sekreterare; ***Brunström, K. E. L.**, revisor; **Hedgren, J.**, f. d. grosshandlare; **Nordenstrahl, T. O. R.**, vattenledningschef; **Orvin, H. S.**, bankkamrerare; ***Schlytern, C. H.**, förste kanslisekreterare; **Sällström, P. A. F.**, byggmästare, kyrkovärd; ***Sällström, R. H.**, ingenjör; ***Willgren, C. G.**, tf. taxeringskommisarie.

Församlingens revisorer.

Lindstrand, C. H., bokförare; **Pettersson, J. A.**, speccierhandlare.

Suppleanter: **Holmborg, K. E.**, sjökapten; **Hedgren, G. W.**, löjtnant.

Kyrkoherde.

Montell, V.

Klockare, organist och kantor.

Ritari, J.

Kyrkovaktare.

Eriksson, A. L.

K. hovkonsistorium med därunder hörande församlingar.

Hovkonsistorium lär vara instiftat år 1662. I en den 20 december 1662 utfärdad »ordning, var-efter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta», omtalas trenne hovpredikanter, bland dem en överhovpredikant. I nådig »instruktion för konsistorium aulicum» av den 28 juni 1681 tillägges konsistorium samma rätt och myndighet som andra konsistorier i riket; preses skulle vara överhovpredikanten, ordinarie bisittare övriga hovpredikanter; när ärenden rörande kungl. livgardet förekommo, skulle prästerna vid regementet äga säte och stämma i konsistoriet. Förordningen om rättegången i domkapitlen av den 11 februari 1687 gjorde livgardes- och artilleripredikanter till ordinarie ledamöter av konsistoriet, i senare tider tillkom även kyrkoherden i Skeppsholms församling. De under detta konsistorium lydande församlingarna äro samtliga icke territoriella. Hovförsamlingens gudstjänst förrättas i slottskapellet; Svea livgarde, Göta livgarde, livgardet till häst och Svea artilleriregemente begagna Gustav Adolfs-kyrkan, vilken invigdes den 6 november 1892, och fälttelegrafkåren Ulrika Eleonora kyrka såsom gudstjänstlokal; Skeppsholms församling har egen kyrka (Karl Johans kyrka).

Instruktion. Kungl. instruktion den 28 juni 1681 (med ändringar).

Hovkonsistorium.

K. slottet, St.; ingen bestämd sessionstid.

Preses.

Widner, N., överhovpredikant, pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs.

Assessorer.

Åhfeldt, O. C. P., ord. hovpredikant, pastor i hovförs.

Rogberg, O. E., regementspastor i Göta livgardes förs.

Elmquist, H. F. A., regementspastor i livgardets till häst förs.

Bergö, C. J., regementspastor i Svea livgardes förs.

Brandel, R. A., regementspastor i Svea artilleriregementes förs.

En vakant (kyrkoherden i Skeppsholms förs.).

Svea ingenjörkårs och fälttelegrafkårens församlingar hava ingen representant i hovkonsistorium.

Konsistorienotarie.

Törnell, E. R., registrator.

Hovkleresiet.

Expedition: Slottskyrkans sakristia, St. Kyrkl. in-stitutioner.

I spetsen för hovkleresiet stod redan under Gustav II Adolf en förste hovpredikant, sedermera även en äldste hovpredikant. Vid mitten av 1600-talet synes först titeln överhovpredikant hava uppkommit och har alltsedan dess varit den brukliga för chefen för hovprästerskapet.

Avlöningar m. m. Överhovpredikant: 750 kr. E. o. hovpredikanter uppbära ej arvode.

Överhovpredikant.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (se ovan).

Ordinarie hovpredikant.

Åhfeldt, O. C. P., pastor i hovförs. (se nedan).

Dessutom *tjänstgörande e. o. hovpredikanter* till växlande antal.

Hovförsamlingen.

K. slottets högvaktsflygel, St.; t. Norr 28 86; expeditionstid: tisdagar och fredagar 1—2.

Avlöningar m. m. Pastor: lön 4,500 kr. Klockare och pedell: lön 1,800 kr. Organist: lön 2,000 kr. Kantor: lön 1,500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 900 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Åhfeldt, O. C. P., självskr. ordf. (se nedan); **Bäckström, E. G. M.**, f. d. byråchef; **Hennerberg, C. F.**, musikdirektör; **Sylvén, E. A.**, kantor.

Pastor.

Åhfeldt, O. C. P.

Klockare och pedell vid hovkonsistorium.

Berg, P. J. R.

Organist.

Hennerberg, C. F.

Kantor.

Sylvén, E. A.

Kyrkovaktmästare.

Sjöström, S. A.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Svea livgardes församling.

Expedition: Svea livgardes kasern, Ö.Dj.; expeditionstid: onsdagar och fredagar 12—1.

Regementspastor.

Bergö, C. J.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Göta livgardes församling.

Expedition: Göta livgardes kasern, 1 tr. t. h., Ö. Dj.; expeditionstid: tisdagar och fredagar 12—1.

Regementspastor.

Rogberg, O. E.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Livgardets till häst församling.

Expedition: regementets kasern, Sturevägen, Ö.; expeditionstid: tisdagar och fredagar 1—2 (juni—aug. onsdagar 1—2).

Regementspastor.

Elmquist, H. F. A.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Svea artilleriregementes församling.

Expedition: regementets kasern, Valhallavägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och fredagar 12—1.

Regementspastor.

Brandel, R. A.

Regementspastor i regementet.

Mörner, A. K.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Skeppsholms församling.

(K. flottan.)

Skeppsholmen, Ö.Dj.; t. Norr 103 95; expeditionstid: vardagar (utom lördagar) 11—12.

Kyrkoherde.

Vakant, *tjff.* Brandt, G. A. (se nedan).

Bataljonspredikant.

Brandt, G. A., *tjl.* (se ovan), *tjff.* Bureus, B. G. E.

Klockare.

Born, C. Hj.

Tf. organist och kantor.

Eklom, H. M.

Kyrkovaktare.

Lundgren, G. A.

Svea ingenjörkårs församling.

Expedition: Frösundavik; postadress: Stockholm 6; t. Hagalund 3 83; expeditionstid: onsdagar 12,30—1,30.

Regementspastor.

Algård, N. S. H.

Fälttelegrafkårens församling.

Expedition: Garvaregatan 2, 2 tr., C.; t. Kungsh. 8 54; expeditionstid: onsdagar 11,50—12,50.

Regementspastor.

Vakant.

Främmande trosbekännares församlingar.

Katolska församlingen.

(Romersk-katolsk.)

Expedition: Norra Smedjegatan 24, C.; t. Norr 18044; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 10,30—11,30 (1 juni—15 sept. endast måndagar och fredagar 10,30—11,30).

Katolska församlingens i Stockholm inom staden boende medlemmar skola numera för anteckning om sina borgerliga förhållanden upptagas i kyrkoböckerna för den till svenska kyrkan hörande församling, inom vars område de bo och hava sitt hemvist. Förut har den katolska församlingens föreståndare haft att över denna församlings medlemmar föra enahanda anteckningar, som det tillkommer svenska kyrkans prästerskap att föra över sina församlingsmedlemmar, samt att meddela betyg och uppgifter med samma giltighet som de av svenska kyrkans prästerskap meddelade. Denna befogenhet har efter den 1 januari 1911 delvis upphört (kvarstår beträffande förande av födelse- samt döds- och begravningsbok).

Katolska församlingens prästerskap har tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel.

I inre kyrkligt avseende är församlingen uppdelad i S:t Eugenia församling (på norr) och S:t Eriks församling (på söder).

(Katolska församlingar finnas utom i Stockholm i Göteborg, Malmö, Gävle och Norrköping.)

Avlöningar m. m. Föreståndare: 2,500 kr. Kyrkoherde: 2,500 kr. Pastor och pastorsadjunkter: 2,500 kr. Organister: 1,000 kr. Vaktmästare: 1,000 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndare, kyrkoherde och pastorsadjunkter fri bostad och ved, portvakt fri bostad och underhåll.

Församlingens kyrkoråd.

Wessel, E., kyrkoherde, ordf. (se nedan); Blom, K. H. E., ingenjör; Kellner, E. J. T., tjänsteman; Lander, H. O., ingenjör; Meyer, A., pastorsadjunkt, sekr. (se nedan); Nordmark, S. O. S., pastor (se nedan); Roesler, E. K. A. J., civilingenjör.

Suppleant: Overödder, H. J., disponent.

Församlingens revisorer.

Löhnig, E. H., agent; Stocklassa, A. A. B., fabrikör.

Suppleant: Benelius, J. P. E., pastorsadjunkt.

Föreståndare.

Müller, J. E. E., biskop.

Kyrkoherde.

Wessel, E. (S:t Eugenia förs.).

Pastor.

Nordmark, S. O. S. (kyrkoherde i S:t Eriks förs.).

Pastorsadjunkter.

Benelius, J. P. E., Meyer, A., Wehner, R., Ammann, A. (S:t Eugenia förs.); Assarson, B. D. (S:t Eriks förs.).

Organister.

Kihlgren, Gertrud F. B. (S:t Eugenia kyrka); Nylander, A. (S:t Eriks kyrka).

Vaktmästare.

Pätzold, F. (S:t Eugenia kyrka).

En portvakt (vid S:t Eugenia kyrka).

Mosaiska församlingen.

Expedition och rabbinens mottagning: Wahrendorffsgatan 3, C.; t. Norr 6230; expeditionstid: varje helgfri torsdag 3—4. Kamrerarkontor: Wahrendorffsgatan 3, C.; t. Norr 16 00; expeditionstid: judiskt och kristligt helgfria dagar 10—12.

Medlem av Stockholms mosaiska församling är envar till mosaiska läran hörande svensk undersåte, som är mantalsskriven i Stockholm eller på annan svensk ort, belägen närmare till Stockholm än till någon av de övriga orter i Sverige, där mosaisk församling finnes. (Mosaiska församlingar med fullständig församlingsordning finnas utom i Stockholm i Norrköping, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Karlskrona, Malmö, Göteborg och Sundsvall.)

Församlingen hade tidigare egen kyrkobokföringsrätt, men har denna fr. o. m. 1911 delvis upphört (se vidare ovan under katolska församlingen).

Församlingens beslutanderätt utövas vid församlingsstämma. I ärende angående gudstjänsten och vad därmed äger sammanhang må församlingen icke fatta beslut, förr än förslag eller yttrande i frågan avgivits av församlingens rabbin. Två ordinarie församlingsstämmor skola årligen hållas, den ena i april och den andra i oktober.

Verkställighet och förvaltning tillkomma församlingens föreståndare. Föreståndarna skola vara fem till antalet, kassa-föreståndaren inberäknad, och väljas vid den ordinarie församlingsstämman i oktober för en tid av fyra år. Föreståndarna utse inom sig en ordförande och två kyrkoföreståndare.

Lagar m. m. Ordning för mosaiska församlingen i Stockholm, av kungl. maj:t fastställd den 12 juni 1882, med ändring den 5 aug. 1904.

Avlöningar m. m. Rabbin: lön 18,000 kr. Sekreterare: 2,800 kr. Överkantor: lön 10,500 kr. Kantor och lärare: lön 10,000 kr. Organist: lön 5,000 kr. Kamrerare: 4,800 kr. Vaktmästare: 2,700 kr., fri bostad, ved och lyse. — Dessutom utgår dyrtidshjälp med 10 % å resp. löner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Föreståndare.

Eliasson, A. H., grosshandlare; Fürstenberg, A.,
prakt. läkare; Hirsch, O. J., direktör, kassa-
föreståndare; Hüttner, M. S., grosshandlare,
kyrkoföreståndare; Wolff, H., amirali-
tetsråd, ordf. och kyrkoföreståndare.

Sekreterare.

Levy, L.

Församlingens revisorer.

Nisell, S. N., advokat; Thiel, A., bankir.

Suppleant: Levin, M., grosshandlare.

Rabbin.

Ehrenpreis, M.

Överkantor.

Saul, F.

Kantor och lärare.

Falk, F. I.

Organist.

Åkerberg, C. E. E.

Kamrerare.

Seligman, Anna.

Vaktmästare.

Johanson, C. W.

Stockholms församlingsbibliotek.

Församlingsbiblioteken.

Församlingsbiblioteken hava utvecklats ur de s. k. sockenbiblioteken. Dessa senare uppstodo i början på 1800-talet meningo någon kraftigare tillväxt först med 1842 års folkskolestadga, som ålade prästerna att »uppmuntra till inrättande och begagnande av sockenbibliotek och därtill tjänliga böcker föreslå». Sockenbibliotekens blomstringsperiod inföll under 1860-talet. Efter att under 1870- och 1880-talen hava gått tillbaka började under 1890-talet biblioteks-rörelsen åter att utvecklas. De gamla biblioteken rycktes upp ur sitt förfall, och nya biblioteksformer började vinna terräng, såsom nykterhets-, arbetare-, vandrings- och föreningsbibliotek. Statsunderstöd fick denna rörelse först 1905, då riksdagen anvisade 60,000 kr. till folkbibliotek och centrala anstalter för bokförmedling och vandringsbibliotek. Kungl. kungörelsen den 16 juni 1905 ang. understöd åt folkbibliotek särskilde tre olika slag av dylika: 1) församlingsbibliotek, 2) kommunbibliotek, 3) föreningsbibliotek.

Enligt den nu gällande kungl. kungörelsen den 31 dec. 1920 (med ändr. den 18 nov. 1921 och 30 dec. 1922) ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet lämnas understöd dels till *folk- och skolbibliotek*, dels till *riksförbund* om minst 20,000 medlemmar för understödjande av dess genom studiecirklar eller liknande sammanslutningar utövade verksamhet, dels till *förmedlingsanstalter* för vandringsbibliotek och bokförmedlingsanstalter, dels slutligen till *bibliotek vid sjukvårdsinrättningar*, som åtnjuta understöd av allmänna medel. Till av kyrklig kommun upprättat bibliotek utgår understöd av statsmedel med ett belopp av lägst 40, högst 400 kr., mot villkor bl. a., att församlingen förbundit sig att för det år, bidraget avser, tillskjuta minst lika mycket som det begärda statsbidraget, samt att biblioteket regelbundet vissa dagar i veckan kostnadsfritt hålles tillgängligt för allmänheten. Bidraget sökes i Stockholm hos överståthållarämbetet före den 15 februari det år, för vilket det sammanna önskas, och utgår icke i kontanter utan i form av bundna böcker, valda ur av ecklesiastikdepartementet uppgjord förteckning och förmedlade till biblioteket genom statsunderstödd förmedlingsanstalt.

I Stockholm finnas tolv församlingsbibliotek, nämligen ett i vardera av Storkyrkoförsamlingen, Klara, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Matteus, Johannes, Engelbrekts (vid Värtan), Katarina och Bromma församlingar samt gemensamma för flera församlingar, ett för Kungsholmens församlingar, ett för Östermalms församlingar och

ett för Maria och Högalids församlingar. Biblioteken sortera i en del församlingar under skolråden, i andra under särskilda styrelser, valda av resp. kyrkostämmor, i regel för en tid av två år. Församlingsbiblioteken omfattade den 31 december 1925 tillsammans 122,274 band och lämnade under år 1925 tillsammans 476,546 hemlån.

Flertalet församlingsbibliotek torde komma att överlätas på Stockholms stadsbibliotek (se sid. 193), när detta träder i verksamhet.

Storkyrkoförsamlingens bibliotek.

Skomakaregatan 30, 1 tr. ö. g., St.; expeditionstider: 1 sept.—15 juni måndagar, onsdagar och fredagar 7—9.

I december 1860 väcktes hos Storkyrkoförsamlingens skolstyrelse förslag om »inrättande av något lämpligt läsebibliotek för församlingen»; efter framställning i ärendet av skolstyrelsen beslöt församlingen den 28 april 1861 upprättandet av ett bibliotek, som till en början fungerade både såsom skol- och församlingsbibliotek, tills år 1902 en delning ägde rum; församlingsbiblioteket invigdes i sin nya lokal den 7 nov. 1903. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 4,200 band, åtnjuter för år 1926 av församlingen i anslag 3,000 kr. Antalet boklån under år 1925 uppgick till 5,026.

Styrelse.

Storkyrkoförsamlingens skolråd (se sid. 165).

Bibliotekarie.

Bengtsson, C. V.

Ett biträde.

Klara församlingsbibliotek.

Klara västra kyrkogatan 20, C.; t. Norr 217 33; expeditionstid: vardagar 6—8.

Biblioteket, som tillkommit genom tillfälliga gåvor av privatpersoner, åtnjuter för år 1926 av församlingen ett anslag av 5,944 68 kr. (1 öre per $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Biblioteket omfattade den 31 dec. 1925 inalles 7,297 band. Antalet boklån under år 1925 uppgick till 25,116.

Styrelse.

*Bokander, H. G. E., kyrkoherde, vice ordf.; Cederschiöld, H. Maria R., skriftställarinna, sekr.; Lindskog, F., överlärare, kassaförvaltare; *Ståhlberg, J. A. A., zinketsare; *Söderberg, F. F. V., fil. dr., ordf.

Suppleanter: *Österberg, I. M. M. (Greta), folkskollärarinna; Ståhlberg, M. E. (Lisa), fröken.

**Förs.
bibl.** Wolffram, Karin F.

Bibliotekarie.

Kungsholmens församlingars bibliotek.

Agnegatan 16, 1 tr., C.; t. Norr 19122; expeditionstid: sept.—maj alla dagar läsning å lokalen 1—9, hemlån 5—9; juni—aug. alla vardagar läsning å lokalen samt hemlån 5—8.

I Kungsholms församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolan; år 1901 företogs en delning av detta i ett skolbibliotek och ett bokförråd för vuxna, vilket senare också inrymdes i folkskolehuset Hantverkaregatan 17. Då denna lokal visade sig vara för trång, flyttades biblioteket 1903 till församlingshuset, och 1906 till den nuvarande lokalen. I denna, som omfattar sju rum, har även tillfälle till läsning på stället kunnat beredas. Sedan 1906 lyder biblioteket under en särskild styrelse. Efter församlingsdelningen fr. o. m. år 1925 innehaves biblioteket gemensamt av Ulrika Eleonora och St Görans församlingar. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 19,793 band, åtnjuter för år 1926 i anslag av de båda församlingarna tillsammans 34,870 kr. (4 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet hemlån utgjorde år 1925 96,701 av 6,304 låntagare och antalet besök 76,027, därav i läsesal 24,807.

Styrelse.

*Johansson, J. E., professor, ordf. och inspektor, *Karlsson, A. F., järnarbetare, Trönberg, P., överlärare, kassakontrollör (utsedda av Ulrika Eleonora församling); Hermansson, K. T. E., vaktmästare, *Molin, O. N. J., typograf, vice ordf., Stigler, J. E., f. d. läroverksadjunkt, kassaförvaltare (utsedda av St Görans församling).

Suppleanter: *Bergh, J. T. A., läroverksadjunkt, *Nyberg, J. S., skräddarmästare, Sandström, K. G. A., notarie (utsedda av Ulrika Eleonora församling); Brulin, J. O. H., arkivråd, Edberg, F. O., spårvägsman, *Larson, G. A., förste yrkeskollärare (utsedda av St Görans församling).

Sekreterare: Wahlström, Hulda A. (se nedan).

Föreståndarinna.

Wahlström, Hulda A. (se ovan).

Fyra assistenter samt extra assistenter.

Adolf Fredriks församlingsbibliotek.

Saltmätaregatan 1, 1 tr., Va.; t. Norr 247 05; expeditionstider: 15 aug.—15 juni vardagar 6—9, 16 juni—14 aug. måndagar, onsdagar och fredagar 6—9.

Biblioteket upprättades år 1862, inflyttade 1864 i det då uppbbyggda skolhuset Saltmätaregatan 2 och förenades 1902 med en särskild läsesal. Vid Adolf Fredriks församlings delning 1907 värderades biblioteket till 15,000 kr. och inköptes av den nya Adolf Fredriks församling genom erläggande av 5,000 kr. till vardera av Gustav Vasa och Matteus församlingar. I september 1910 flyttades biblioteket till sin nya lokal i församlingshuset, där dess lokaler utgöras av utlåningssal, tvenne lärum och ett styrelserum. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 13,578 band, åtnjuter av församlingen för år 1926 ett anslag av 13,800 kr. (4 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet boklån uppgick under år 1925 till 39,347.

Styrelse.

*Aimgren, J. O., typograf; *Bruno, J. A., rektor, ordf.; Ekman, V. R., direktör, kassaförvaltare; Gagner, H. Marie-Louise C., seminarie-
lektor; en vakant.

Bibliotekarie.

Rosén, C. D., förste bibliotekarie; Tholander, Anna M., andra bibliotekarie.

Tre assistenter.

Gustav Vasa församlingsbibliotek.

Norr tullsgatan 8 B, Va.; t. Vasa 88 11; expeditionstid: okt.—april vardagar 4—9, söndagar 7—9; maj—sept. vardagar 6—9.

Biblioteket har tillkommit genom kyrkostämmans beslut den 29 maj 1908. Den ekonomiska grundvalen utgjordes av 5,000 kr., vilka vid Adolf Fredriks församlings delning erlades till Gustav Vasa församling som lösen för dess andel i den odelade församlingens bibliotek. Redan tidigare fanns väl ett mindre bokförråd tillgängligt i Vasastadens folkhem, Norrtullsgatan 7, men kan församlingsbibliotekets egentliga tillvaro räknas först från november 1909, då läneexpedition och läsesal öppnades i Gustav Vasa församlingshus. Härifrån flyttades biblioteket i november 1912 till sin nuvarande lokal, som omfattar läneexpedition, en läsesal för vuxna och ett lärum för barn samt bibliotekariens arbetsrum. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 16,560 band, åtnjuter av församlingen för år 1926 ett anslag av 24,340 kr. (6 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1925 till 61,653. Biblioteket har samma år haft 55,534 besök, därav i lärummen omkring 21,000.

Enligt å kyrkostämman fattat beslut skall församlingsbiblioteket upphöra vid den tidpunkt, då Stockholms stadsbibliotek (se sid. 193) träder i verksamhet. Bibliotekets boksamling och övriga inventarier skola därvid överlätas å stadsbiblioteket.

Styrelse.

*Göransson, N. E., filare; *Lagerqvist, A. V., läroverksadjunkt, kassaförvaltare; **Lundberg**, Hildur C., bibliotekarie, sekr. (se nedan); **Pettersson**, C. J., spårvägsman; **Thörn**, K. H., spårvägsman, ordf.

Bibliotekarie.

Lundberg, Hildur C. (se ovan).

Två assistenter samt extra assistenter.

Matteus församlingsbibliotek.

Västmannagatan 92, Va.; t. Vasa 132 29; expeditionstid: sept.—maj alla vardagar 5—9; juni—aug. vardagar utom lördagar 6—8.

Biblioteket, som till en början utgjorde filial till Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fick fr. o. m. 1909 års ingång egen styrelse och öppnades för utlåning den 1 sept. samma år. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1925 12,718 band och åtnjuter av församlingen för år 1926 i anslag 21,460 kr. (11,177: 65 kr. kassabehållning samt 2 öre per $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1925 till 78,580.

Styrelse.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, ordf.; *Danielsson, f. Ahlstrand, H. M. (Stina), fru; **Karlén**, f. Ullman, Anna M. L., fru; *Lindholm, C. E., förste bokhållare, kassaförvaltare; *Söderholm, A. H., järnvägstjänsteman; *Wallin, J. A., arkitekt; **Wiklund**, E. V., ständig adjunkt, vice ordf. och sekr.

Suppleanter: *Bergman, J. L., järnvägstjänsteman; **Borgström**, J. W., spårvägsman; **Carlsson**, S. G., stationskarl; **Dolk**, L. P., sjukkontrollant; *Grape, E., sekreterare; *Lindahl, f. Svensson, Frida J., fru; **Nilsson**, P. E., direktör.

Bibliotekarie.

Godlund, C. A.

Två assistenter, två extra biträden.

Johannes församlingsbibliotek.

Frejgatan 25, Va.; t. Vasa 1802; expeditionstid: sept.—maj alla vardagar 5—8; juni—aug. måndagar, onsdagar och fredagar 5—7.

Biblioteket öppnades år 1862 för medlemmar av Jakobs och Johannes församling; efter denna församlings delning överlämnades biblioteket år 1908 till Johannes församling. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 10,968 band, åtnjuter av församlingen för år 1926 ett anslag av 10,300 kr. Antalet boklån uppgick år 1925 till 35,909.

Styrelse.

*Hellberg, J., maskinsnickare; *Lundborg, N., förrädsarbetare; **Nyblom**, A., folkskollärare; **Pettersson**, Klara S. M., f. d. folkskollärarinna, kassavårdare; **Wassberg**, A., f. d. överlärare ordf.

Suppleanter: *Grönvall, J. K. (Hanna, hembiträde, stadsfullm.; *Söhr, O., vaktmästare.

Bibliotekarie.

Månsson, G.

Två assistenter.

Östermalms församlingars bibliotek.

Sturegatan 38, Ö.; t. 772 16; expeditionstid: okt.—april vardagar 5—9; maj och sept. vardagar 6—9; juni—aug. vardagar 6—8.

Biblioteket öppnades den 4 febr. 1901 efter initiativ av skolrådet i Hedvig Eleonora församling och genom anslag av församlingen. Det kallades till en början Hedvig Eleonora församlingsbibliotek men erhöj efter församlingsdelningen 1906 namnet Östermalms församlingars bibliotek och äges nu gemensamt av Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar. Biblioteket, som den 31 dec. 1925 omfattade 11,912 band, åtnjuter för år 1926 anslag av de trenne församlingarna med inalles 25,800 kr. Antalet boklån uppgick år 1925 till 68,182.

Styrelse.

Hellström, f. Kullberg, E. S. E. (Lilly), fru, **Källander**, A. J., kyrkoherde, ordf. (utsedda av Hedvig Eleonora förs.); **Göransson**, J. F., byggmästare, kassaförvaltare, **Sandberg**, F. W. E., kansliråd (utsedda av Oscars förs.); **Lindblom**, K. A., rektor, **Setterwall**, N. K., f. d. andre bibliotekarie vid kungl. biblioteket (utsedda av Engelbrekts förs.).

Bibliotekarie.

Hallberg, Hallgärd.

Två assistenter samt extra assistenter.

Värtabiblioteket.

Dianavägen 7, Hjorthagen, Värtan; t. Värtan 392; expeditionstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 6,30—8,30 samt onsdagar 6,30—7,30.

På kyrkostämman den 27 nov. 1922 beslöt Engelbrekts församling att upprätta ett församlingsbibliotek vid Värtan, benämnt »Värtabiblioteket». Verksamheten begynte den 5 febr. 1923. Biblioteket är, jämte lokaler för kindergården och arbetsstuga, inrymt i en staden tillhörig byggnad i Hjorthagen och disponerar där expeditionsrum samt läsrum för vuxna och för barn. Det åtnjuter för år 1926 ett anslag av försam-

**Förs.
bibl.**

**Förs.
bibl.**

lingen av 8,800 kr. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1925 3,485 band; antalet boklån uppgick år 1925 till 19,693.

Styrelse.

Branzell, A., f. d. överlärare, vice ordf.; **Larsson**, L. O., utnättningsman, skattm.; **Lindblom**, K. A., rektor, ordf.; **Linder**, I. G. M. (Greta), andre bibliotekarie vid stadsbiblioteket, sekrr.; **Lundh**, E. V. R., maskinist; **Morberg**, T. O., maskinist; **Setterwall**, N. K., f. d. andre bibliotekarie vid kungl. biblioteket.

Bibliotekarier.

Rolf, A. Lisa, föreståndare; **Nordström**, C. A.

Katarina församlings lånbibliotek.

(Katarina bokförråd.)

Högbergsgatan 13, Sö.; utlåningstid: vardagar 5,30—7,30 (15 juni—1 sept. endast måndagar, onsdagar och fredagar 5,30—7,30).

År 1896 väcktes hos Katarina församlings kyrkostämman motion om inrättande av ett församlingsbibliotek. Sedan på enskild väg penningmedel och böcker insamlats samt kyrkostämman anslagit 1,000 kr. för ändamålet, kunde bokförrådet öppnas för utlåning den 14 sept. 1898. Biblioteket, som under år 1910 erhöll ny lokal, och som efter församlingsdelningen ($\frac{1}{2}$ 1917) tills vidare jämväl är avsett för Sofia församlings medlemmar, omfattade den 31 dec. 1925 10,441 band och åtnjuter för år 1926 i anslag av Katarina församling 8,000 kr. samt av Sofia församling 300 kr. Antalet boklån uppgick år 1925 till 22,883, fördelade på 1,620 låntagare.

Styrelse.

Edquist, f. Borgenstierna, C. Märta E., fru; **Johansson**, O., cigarrarbetare; **Johnsson**, O. H., fil. mag., kassaförvaltare; **Sandberg**, H. K. A., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Svensson**, Anna, fröken.

Bibliotekarie.

Andersson, Magdalena K.

Helgalundens läsestugor.

Svedenborgslunden 2, Sö.; läsestugorna öppna varje dag 15 sept.—15 maj 5,30—7,30 (för gossar) och 6—8 (för flickor).

Vid årsskiftet 1921—22 inköpte Katarina församling fastigheten Blekingegatan 22, där en läsestuga för barn var anordnad. Skolrådet beslöt fortsätta dennas verksamhet, som därvid utvidgades till en lokal för flickor och en för gossar. Läsestugorna, som för år 1926 åtnjuta ett

anslag från församlingen av 6,000 kr., hade den 31 dec. 1925 ett bokbestånd av 2,896 band. Antalet besök uppgick år 1925 till 4,901 i gossarnas och 6,001 i flickornas avdelning.

Styrelse.

Katarina församlings skolråd (se sid. 170).

Föreståndare.

Åhrstedt, Haralda (avd. för flickor); **Nilsson**, E. R. (avd. för gossar).

Maria och Högalids församlingars bokförråd.

S:t Paulsgatan 39, t. h. in på gården, n. b., Sö.; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6—8.

I Maria församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolans gymnastiksal vid Timmermansgatan. Det hade tillkommit genom gåvor dels av böcker, dels av penningmedel; sedan år 1895 erhöll det anslag av kyrkostämman. Efter församlingsdelningen den 1 jan. 1925 äges biblioteket av Maria och Högalids församlingar gemensamt. Det åtnjuter för år 1926 i anslag av nämnda församlingar tillsammans 4,000 kr.

Biblioteket omfattade den 31 dec. 1925 4,800 band. Antalet boklån under år 1925 utgjorde 16,891, fördelade på 7,693 låntagare.

Styrelse.

Maria församlings skolråd (se sid. 171).

Bibliotekarie.

Dillén, O. A.

Ett biträde.

Bromma folkbibliotek.

Skolhusen vid Bromma kyrka, i Alvik och i Bällstalund; expeditionstid: avd. vid kyrkan fredagar 6—6,30, avd. i Bällstalund tisdagar 6,30—8, avd. i Alvik onsdagar 6—8.

Biblioteket grundlades på 1860-talet genom gåva av en samling böcker, vilken placerades i skolhuset vid kyrkan. Vid uppkomsten av Sundbybergs köping flyttades en del av boksamlingen dit. Den kallades alltför »sockenbibliotek» och stod under kommunalstämmans vård, men år 1892 förändrades namnet till »skolbibliotek», var efter förvaltningen överflyttades till skolrådet och kyrkostämman. Den senare har sedan årligen lämnat anslag till bokinköp och avlönat bokvårdare, varigenom biblioteket i alla avseenden fått karaktär av församlingsbibliotek. Det dela-

des samtidigt i tre delar, som placerades vid kyrkan, i Sundhyberg och i Alvik. Då Sundhyberg år 1909 i skolhänseende skildes från det övriga Bromma, fick köpingen behålla därvarande avdelning av biblioteket. I stället upprättades år 1912 en annan avdelning vid den nya skolan i Bällstalund. År 1915 ändrades namnet till »folkbibliotek» och ungdomslitteraturen tillades församlingens folkskolor såsom skolbibliotek (jfr sid. 173). Vården av det återstående, egentliga folkbiblioteket är numera anförtrödd åt en särskild, av församlingen utsedd styrelse. För år 1926 åtnjuter biblioteket anslag från församlingen med 4,000 kr. och från stadsfullmäktige med 600 kr. (jfr ovan sid. 295).

Biblioteket, som alltjämt består av ovan nämnda tre, var för sig självständigt verksamma avdelningar, omfattade den 31 dec. 1925 3,626 band, fördelade på respektive avdelningar: vid

kyrkan 626, i Bällstalund 1,071 och i Alvik 1,929. Antalet boklån under 1925 utgjorde sammanlagt 6,565, nämligen vid kyrkan 1,013, i Bällstalund 1,772 och i Alvik 3,780.

**Förs.
bibl.**

Styrelse.

Andersson, B. T. A., handlande, ordf.; ***Hedvall**, A. G., folkskollärare, sekr.; ***Lundholm**, C. F., droskchaufför; **Sandström**, A. T. V., överlärare, kassaförvaltare; ***Videfors**, G. J., folkskollärare, vice ordf. (se nedan).

Suppleanter: ***Andersson**, J. A., vaktmästare; **Bergqvist**, J. A., folkskollärare (se nedan).

Bibliotekarier.

Videfors, G. J. (avd. vid kyrkan); **Bergqvist**, J. A. (avd. i Bällstalund); **Pettersson**, Anna M. K. (avd. i Alvik).

